

TURUN
YLIOPISTO

"Tuhansien jäätyneiden järvien maa"

Talvi suomalaisen metallimusiikin kuvastossa

Jenna-Maria Lehmijoki

Pro gradu -tutkielma

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen tutkinto-ohjelma, maisemantutkimus

Historia, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Marraskuu 2022

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen tutkinto-ohjelma, maisemantutkimus

Jenna-Maria Lehmijoki

***”Tuhansien jäätyneiden järvien maa”* Talvi suomalaisen metallimusiikin kuvastossa**

81 sivua

Tutkielmani tarkoitus on selvittää talven representaatioita suomalaisen metallimusiikin kuvastossa. Tutkimukseni on laadullinen tapaustutkimus. Tutkimusaineistonani on viisi levyn kansikuvaa ja kaksi promootiokuvaa, yhteensä viideltä eri yhtyeeltä. Aineistoni on hyvin rajattu ja tarkastelen sitä perusteellisesti ikonografisen kuvien tulkintamenetelmän avulla. Syvennyn kuvastojen taustoihin erilaisten musiikkimedioiden julkaisujen, levyarvosteluiden ja muusikoiden haastatteluiden avulla.

Pohjustan tutkimustani käsittelemällä ensin suomalaista talven maisemaa, suomalaisten maisemakuvastojen muotoutumista ja talvea osana 1800- ja 1900-lukujen vaihteen maalaustaidetta. Käsittelen suomalaista metallimusiikkia yleisesti ja lisäksi syvennyn sen ominaispiirteisiin. Esiin nousee miten pohjoisen kuvaukset ovat oleellinen osa suomalaista populaarimusiikkia lajityypistä riippumatta.

Tutkimuskysymykseni ovat: *Miten talvea esitetään suomalaisen metallimusiikin kuvastoissa?* ja *Miten talven representaatiot ovat päätyneet kuvastoihin?* Lisäksi halusin selvittää, onko suomalaisen metallimusiikin talvisessa kuvastossa yhteneväisyyksiä varhaisempaan suomalaiseen talvitaiteeseen. Tutkielmani aikana talvi muuttui laajemmaksi pohjoisuuden käsitteeksi. Selvisi, miten suomalainen luonto vuodenaikoineen on osa monen muusikon identiteettiä ja täten osa musiikkia ja kuvastoja. Talvi ja pohjoisuus näyttäytyivät kuvastoissa hyvin romanttiseen tyyliin. Kuvasto ei välttämättä imitoinut todellista ympäröivää luontoa ja maisemaa, vaan oli tekijöidensä subjektiivinen näkemys talvesta ja pohjoisuudesta. Tutkielmassa tulee esiin, miten suomalaisen metallimusiikin talvikuvaston juuret ovat suomalaisessa maalaustaiteessa ja näin osa jatkumoa.

Avainsanat: talvi, suomalainen metallimusiikki, kuvastot, maisemakuvasto, representaatio, levyjen kansitaide, suomalainen maisema, populaarimusiikki

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Taustaa	5
1.2	Tutkimuskysymykset ja tutkimuskäsitteet	7
1.3	Aineisto ja menetelmät	8
2	Suomi – talven maa?	12
2.1	Suomalainen maisema	12
2.2	Maisemakuvaston historiaa	14
2.3	Talvi taiteessa	17
3	Suomalainen metallimusiikki	25
3.1	Pohjoisen kuvaukset	25
4	Talvi metallimusiikin kuvastoissa	31
4.1	Aineiston käsittely	31
5	Talvisten kuvien taustaa	44
5.1	Levyjen kansitaide	44
5.2	Taiteilijat kuvien takana	47
5.3	Tarinat kuvien takana	50
5.4	Ylväitä talvimaisemia	56
6	Pohjoisuuden vastaanotto	61
7	Johtopäätökset	67
	Lähteet	70

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Suomea pidetään tuhansien järvien, tuhansien heviyhteiden ja vähintään tuhansien talvikuvien maana. Kun Googlen kuvahakuun kirjoittaa hakusanaksi ”Finland”, tulee vastaan kuvia lumisista maisemista ja revontulista. Suomea myös markkinoidaan pohjoisena talven maana, missä Joulupukki asuu. Maisteriopintojeni aikana kävin kurssin talven historiasta ja kurssilla keskityttiin talven kulttuurisiin ulottuvuuksiin. Kirjoitin kurssityönä esseen, jossa käsittelin talvea suomalaisessa metallimusiikissa. Kiinnostuin aiheesta niin, että halusin jatkaa sen parissa. Tässä pro gradu -tutkielmassani yhdistyvät kolme itseäni kiinnostavaa teemaa; talvi, suomalainen metallimusiikki ja maisemakuvastot.

Tutkielmassani tarkastelen talvea sellaisena, kuin sitä on perinteisesti ajateltu ja kuvattu – eli tarkastelen talven kulttuurisia ilmenemismuotoja. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisussa *Talven taidetta – Puheenvuoroja talven kulttuurista, talvitaiteesta ja lumirakentamisesta* taidekasvatuksen professori ja taiteilija Timo Jokela esittää, miten pohjoissuomalainen kulttuuri on syntynyt kiinteässä yhteydessä talveen, joka on ollut ankara ja suuresti vaikuttanut ihmisten eloon ja toimiin. Vuodenkierron ja talven ehdoilla eläminen vaikutti perinteisten kyläyhteisöjen kulttuuriin ja elämäntapaan. Yhteiskunnan teknistymisen ja kaupungistuminen syrjäyttivät perinteiset elinkeinot ja niiden mukanaan tuoman luonnollisen yhteyden talveen, ja tästä syystä koko kulttuurinen suhteemme talveen on muutoksessa. Jokelan mukaan tämän muutos on ilmentynyt muun muassa talvitaiteen, kuten erilaisten talvifestivaalien, lumi- ja jääveistotapahtumien ja lumiarkkitehtuurin lisääntymisenä.¹

Eräs taiteenmuoto, jossa talvi näyttäytyy, on musiikki ja vielä tarkemmin suomalainen metallimusiikki, jonka parissa iso osa tähänastisesta elämästäni on kulunut. Kuuntelen sitä, mutta lisäksi käyn keikoilla ja festivaaleilla, samalla tutustuen muihin metallimusiikin ystäviin. Tämän pohjalta on minulle kertynyt monenlaisia mielikuvia, ajatuksia ja oletuksia. Olen huomannut, miten erityisesti suomalaisessa metallimusiikissa talvella vaikuttaa olevan suuri rooli niin kuvastoissa, sanoituksissa kuin yhtyeiden koko identiteeteissä. Olettamusteni

¹ Jokela 2003, 6.

pohjalta lähdin paneutumaan talven representaatioihin suomalaisen metallimusiikin kuvastoissa. Tutkielmani keskittyy erityisesti talveen, mutta siihen liittyy myös yleisemmin pohjoisuuden teemoja.

Oletukseni on, että kuvastolla saattaa olla merkitystä osana musiikin kokemusta. Vaikka tänä päivänä moni kuuntelee musiikkia esimerkiksi suoratoistopalvelu Spotifysta, jossa albumien kannet ovat minimaalisen pieniä ruutuja osana musiikkikirjastoa, on kuvastolla edelleen tärkeä rooli osana yhtyeiden ja artistien identiteettiä ja markkinointia. Itse muodostan hyvinkin herkästi erilaisia tulkintoja minulle tuntemattomista yhtyeistä pelkästään niiden kuvaston perusteella. Spotify luo käyttäjilleen erilaisia soittolistoja perustuen kuunteluhistoriaan ja näiltä listoilta etsin usein uutta musiikkia. Valitsen yhtyeet yleensä kansikuvan perusteella, sillä pystyn kuvastosta päättämään minkälaisia lajityyppejä ne edustavat, ja voisiko niiden musiikki miellyttää omaa korvaani. Tämän perusteella ajattelen, että kuvastolla saattaa olla kyky herättää meissä vastaanottajissa tietynlaisia mielikuvia ja odotuksia koskien musiikkia. Tätä kautta talvisen kuvaston rakentaminen saattaisi olla tietoinen valinta, jolla halutaan pyrkiä synnyttämään tietynlaisia mielikuvia musiikista.

Tutkielmassani lähdän liikkeelle esittelemällä tutkimuskysymykset, sekä keskeiset käsitteet määritelmineen. Tämän jälkeen käyn läpi tutkimusaineiston ja valitsemani tutkimusmenetelmät. Lähdän taustoittamaan tutkielmaani käsittelemällä Suomea talven maana. Tästä siirryn suomalaisen maisemakuvaston historiaan ja muotoutumiseen. Maisemakuvaston parista tapahtuu siirtymä talven taiteeseen. Pyrin selvittämään, milloin talvi ilmestyi osaksi maisemamaalauksia Suomessa. Muutamien esimerkkien avulla tuon esiin suomalaisia 1800- ja 1900-lukujen vaihteen talvisia taideteoksia. Talvisen maisemataiteen jälkeen siirryn suomalaiseen metallimusiikkiin. Käyn läpi aihetta yleisesti, jonka jälkeen syvennyn tarkastelemaan millaista on suomalainen metallimusiikki, ja mitä ominaispiirteitä sillä on. Varsinaisessa tutkimusosiossa analysoin seitsemää levyn kansikansikuvaa ja kahta promootiokuvaa. Aineistoni levyistä pari löytyy fyysisesti omasta hyllystäni, mutta päädyin kuitenkin tarkastelemaan kaikkia kuvia samalla tavalla, eli tietokoneen näytöltä.

1.2 Tutkimuskysymykset ja tutkimuskäsitteet

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten talvea esitetään suomalaisen metallimusiikin kuvastoissa?
2. Miten talven representaatiot ovat päätyneet kuvastoihin?

Näiden pääkysymysten lisäksi haluan tarkastella, löytyykö suomalaisen metallimusiikin kuvastoista yhteneväisyyttä varhaisempaan suomalaiseen talvitaiteeseen.

Tutkielmassani tarkastelen talven kuvauksia maisemantutkimuksen näkökulmasta, jonka yksi aspekti maiseman representaatiot, eli maiseman esittäminen on. Maisemalle ei ole olemassa yksiselitteistä ja selkeää määritelmää, vaan se riippuu aina kontekstista, määrittelijästä ja näkökulmasta.² Eurooppalaisessa maisemayleissopimuksessa (2006) maiseman määritellään tarkoittavan ”aluetta sellaisena kuin ihmiset sen mieltävät ja jonka ominaisuudet johtuvat luonnon ja/ tai ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta”.³ Tässä sopimuksessa maisemalla viitataan siis hyvin määriteltyyn, organisoituun ja hoidettuun alueeseen. Huomionarvoisia ovat myös ihmisten havaitsemat maisemien esteettiset ominaisuudet. Lisäksi huomioidaan maisemien erilaiset piirteet, jotka ovat syntyneet luonnollisten prosessien ja ihmisen toiminnan jatkuvan vuorovaikutuksen seurauksena. Olennaista maisemien ymmärtämisessä ja jäsentämisessä ovat myös historia, talous ja ekologia. Maisemat otetaan huomioon tasapuolisesti, ilman että esiin nostetaan esimerkiksi erityisen upeita maisemia, tai kaupunki- ja maaseutumaisemia.⁴ Maisemat eivät ole vain itsenäisiä ja olemassa olevia asioita, vaan niihin liittyy aina ihminen. Maunu Häyrynen esittääkin, miten suomalainen maisema on tietoisesti tuotettu ja rakennettu.⁵

Representaatio taas viittasi alun perin käsitteenä kuvailuun ja silmien eteen asettamiseen. Vähitellen muodostui nykyinen merkitys, joka viittaa jonkun edustamiseen, toisen tilalla olemiseen tai jonkin kuvana tai muotona olemiseen.⁶ Representaatio yksinkertaisesti tarkoittaakin kuvaamista tai esittämistä. Maisema ja representaatio ovat aina liittyneet

² Atha, Howard, Thompson & Waterton 2019, Introduction.

³ Eurooppalainen maisemayleissopimus 10.03.2006. Finlex.

⁴ Antrop 2019, 12.

⁵ Häyrynen 2005, 13–14.

⁶ Seppänen 2014, 11–12.

toisiinsa. Oikeastaan koko maiseman idea ja ympäristön ymmärtäminen maisemana on lähtenyt representaatioista, pääosin kartoista ja maalauksista. Karttojen ja kaavojen avulla voidaan suunnistaa, rajata ja organisoida alueita. Kun taas taide, kuten maalaukset ja valokuvat, tuovat esiin esimerkiksi tilan, tunnelman ja persoonan.⁷ Luonnokset ja maalaukset ovatkin maiseman piirteiden vanhimpia representaatioita, eli kuvallisia esitystapoja.⁸

Myös erilaiset mediatuotteet ovat representaatioita. Kamera heijastelee todellisuutta ympärillämme ja ottaessamme esimerkiksi maisemakuvan, piirtyvät luonnon elementit kuvaan täsmällisesti. Sen sijaan mediakuvat ovat usein muutakin kuin vain imitaatioita todellisuudesta. Mediatuotteet eivät tarjoa meille täsmällistä tai objektiivista kuvaa maailmasta, vaan tekijöiden subjektiivisten näkökulmien muovaamia versioita todellisuudesta.⁹ Eräs oletukseni onkin, että metallimusiikin kuvastoissa talvinen maisema ei välttämättä vastaa todellisuutta, vaan sen luoja omia ihanteita ja mielikuvia.

1.3 Aineisto ja menetelmät

Minulla oli alun perin tarkoituksena perehtyä vain yhden yhtyeen, Wolfheartin, tuotantoon. Yhtye määrittelee genrensä olevan talvimetalli, ja koko tuotanto onkin vahvasti sidoksissa kyseiseen vuodenaikaan. Etsiessäni kuvia törmäsin kuitenkin lähes sattumalta useisiin tutkimukseeni sopiviin kuviin ja näin laajensin aineistoani. Olen valinnut aineistoni nimenomaan talviset kuvat edellä. Etsin aineistoa kirjoittamalla Googlen kuvahakuun erilaisten suomalaisten metalliyhtyeiden nimiä ja löytyneistä kuvista valitsin omasta näkökulmastani parhaiten talvea edustavat. Useissa aineistoni kuvissa on sattumalta melko samanlaisia elementtejä ja asetelmia. Tämä ei ole ollut tietoinen valinta, vaan nämä talviset kuvat ovat ensimmäisinä tulleet minua vastaan. Tutkimusaineistokseni olen valinnut yhteensä yhdeksän kuvaa, viideltä eri yhtyeeltä.

Aineistoni koostuu seitsemästä albumin kansikuvasta, joiden lisäksi otin mukaan vielä kaksi albumeihin liittyvää promootiokuvaa. En etukäteen kiinnittänyt juurikaan huomiota yhtyeiden genreihin, eli lajityyppeihin. Itse koen metallimusiikin lajityypit melko hankalina, koska niitä

⁷ Corner 2015, Foreword.

⁸ Antrop 2019, 2.

⁹ Dixon 2019, 61.

on olemassa niin paljon. Lisäksi määritelmät usein riippuvat kuuntelijasta, eikä yhtä totuutta ole olemassa. Aineistoni yhtyeet kuitenkin edustavat pääasiassa power metallia, sekä melodista death metallia. Lajityyppi ei kuitenkaan ole tutkimukseni kannalta aivan merkityksetön tekijä, sillä usein niillä on täysin omat koodistonsa, jotka harjaantunut musiikin kuuntelija saattaa tunnistaa. Esimerkiksi power metallin kuvastoissa liikutaan usein fantasiamaailmoissa.

Ainoa tietoinen valinta lajityyppien suhteen oli black metal -yhtyeiden jättäminen pois tutkimuksestani. Vaikka kyseisen genren kuvastossa luonnolla ja talvella on hyvin suuri rooli, koen genrellä olevan täysin oma koodistonsa, josta tutkijan olisi oltava hyvin perillä. Halusin aineistoni yhtyeiden olevan itselleni edes määrin tuttuja, tästä syystä aineistoni sisältää ainoastaan vuoden 2000 jälkeen ilmestynyttä kuvastoa. Halusin myös käsitellä yhtyeitä, jotka ovat edelleen aktiivisesti toiminnassa. Tutkielmassani halusin tuoda esiin, miten kyseessä on tälläkin hetkellä elävä ilmiö, eikä vain menneisyyden jäännös.

Tutkielmani on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jolle ominaista on pyrkiä tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.¹⁰ Aineistoni on suomalaisen metallikentän laajuuden huomioon ottaen hyvin suppea, eikä sen perusteella voi tehdä kovin yleistäviä päätelmiä talven roolista suomalaisessa metallimusiikissa. Nämä esimerkit kuitenkin tarjoavat hyvän katsannon siihen, miten talvea kuvataan. Tästä syystä aineistoni on laadulliseen tutkimukseen hyvinkin riittävä. Oma ennakko-oletukseni on se, että talvi ei suinkaan ole vain yhdentekevä vuodenaika, joka on sattumalta valikoitunut kuvastoihin. Se nivoutuu monen yhtyeen identiteettiin ja olemukseen sekä laajemmin suomalaisen metallimusiikkiin hyvinkin tiiviisti. Tätä lähdän tutkimaan perehtymällä rajattuun aineistoon perusteellisesti.

Aineiston käsittelyssä käytän löyhänä raamina ikonografista kuvantutkimusta, jota on käytetty pitkään taidehistoriassa suosittuna kuvien tulkintamallina. Menetelmä sopii metallimusiikin kuvastoon keskittyvään tutkimukseeni, sillä sen avulla voidaan tarkastella kuvien erityispiirteitä, merkitystä, alkuperää, historiallista kehitystä ja niiden välittämiä maailmankatsomuksia.¹¹ Tulkintamallin erityispiirteenä ja vahvuutena on visuaalisten

¹⁰ Hirsjärvi 2009, 161.

¹¹ Seppä 2012, 103.

merkitysten liittäminen kulttuuriseen kontekstiin. Tulkinnassa korostuu myös katsojan yksilöllisyyden merkitys kuvaa tulkittaessa.¹²

Ikonografia jakautuu erilaisiin vaiheisiin. Esi-ikonografisella tasolla tarkastellaan yksinkertaisesti sitä, mitä kuvissa tapahtuu ja näkyy. Tässä vaiheessa tunnistetaan teoksessa olevat objektit ja niiden arjen tasolla näyttäytyvät merkitykset. Kuvasta tunnistetaan ihmiset, eläimet, rakennukset, kasvit ja esineet tekijän tarkoittamalla tavalla. Objektien yhdistelmät tunnistetaan erilaisiksi tilanteiksi ja toiminnaksi. Myös ilmeitä ja eleitä tarkastellaan. Tällä tasolla aineistoni tarkastelun pohjaksi riittää oma arkikokemukseni ja objektien tuntemus.¹³

Toinen vaihe on nimeltään ikonografinen analyysi, ja silloin siirrytään tarkastelemaan kuvien aihetta, teemoja, symboleita ja vertauskuvallisia merkityksiä. Kuvien mahdolliset henkilöt pyritään identifioimaan ja kuvien kohtauksien mahdolliset esikuvat nimetään. Tässä vaiheessa pyritään myös löytämään taiteilijan tarkoituksella ilmaisemat symboliset ja allegoriset merkitykset.¹⁴ Tässä syvennyn tarkemmin kuvien taustoihin ja konteksteihin, käyttäen apunani erilaisia musiikkimedioiden artikkeleita, haastatteluita ja levyarvosteluita. (Metalli)musiikin suhteen ei ole olemassa yhtä luotettavaa lähdettä, jossa kaikki tärkeä tieto olisi saatavilla. Tästä syystä niin erilaiset toimittajien kirjoittamat tekstit, kuin epävirallisemmat fanien julkaisutkin ovat yhtä tärkeitä tiedonlähteitä. Tulkinnan viimeinen taso on ikonologinen taso, jolla kohteelle annetaan lopullinen, ”sisäinen merkitys.”¹⁵ Tämä tapahtuu johtopäätöksissä, kun kokoan kaiken yhteen.

Oleellista ikonografisessa menetelmässä on tarkastelijan oma kompetenssi, eli kyky tulkita ja lukea nähtyä. Kompetenssilla on tärkeä rooli tulkittavan kuvan merkitysten määrittelyssä. Saksalainen Erwin Panofsky (1892–1968) oli eräs taidehistorioitsija, joka vaikutti ikonografian suosion kasvuun. Hän nosti esiin taideteoksen vastaanottajan taustojen merkityksen tulkintaprosessissa. Esimerkiksi yhteiskuntaluokka, etnisyys, seksuaalisuus, kansalaisuus ja historiallinen erityistilanne, jossa vastaanottaja elää tai on elänyt, säätelevät

¹² Seppä 2012, 109.

¹³ Ockenström & Fält 2012, 193.

¹⁴ Ockenström & Fält 2012, 193.

¹⁵ Seppä 2012, 107.

sitä, miten hän kuvaa katsoo ja ymmärtää. Tätä kautta katsoja myös itse osallistuu kuvan visuaalisen merkityksen tuottamiseen.¹⁶

Tutkielmassani tarkastelen aineistoa omista lähtökohdistani ja omien ennakko-oeltusteni kautta. Ne ovat vaikuttaneet koko tutkielman aiheeseen, mutta myös aineiston valintaan. Valitsin aineistoni etsimällä suomalaisen metallimusiikin kuvastosta talvisia kuvia. Osa yhtyeistä minulla oli heti valmiina mielessä. Osittain kirjoitin kuvahakuun eri yhtyeiden nimiä, ja katsoin, löytyikö osumista mitään tutkimukseeni sopivaa. Tiedostan, että minulla oli valmiiksi mielikuva siitä, mitä talvisuus ja talviset kuvat ylipäättään ovat. Tätä kautta kiinnitin automaattisesti huomioni kuviin, joissa toistuivat tietyt elementit ja esimerkiksi värimaailma. Ajattelin, että sattumalta aineistoni koostuikin melko samantyyppisistä kuvista. Ymmärrän kuitenkin, että saatoin tiedostamattani valita juuri samankaltaisia kuvia, koska ne edustivat talvisuutta niin kuin minä kuvien tulkitsijana sen ymmärrän.

Tutkielmani on tapaustutkimus, jossa yleisesti tarkastellaan tapahtumakulkua tai ilmiötä. Tarkastelen tapaustutkimukselle ominaisesti monimutkaista ja pitkään jatkunutta ilmiötä, joka tässä tapauksessa on talven kuvaaminen. Tapaustutkimuksen kautta pyritään vastaamaan kysymyksen mitä lisäksi myös, miten ja miksi. Sen avulla voidaan selvittää tapauksen synnyn taustoja ja olosuhteita.¹⁷ Juuri näin etenen tutkielmani kanssa. Tarkastelen Suomea talven maana ja sen jälkeen maisemakuvastojen ja talvisen taiteen kehitystä. Tästä etenen suomalaisen metallimusiikin käsittelyyn. Näin luon tapaukselleni, eli suomalaisen metallimusiikin talvikuvastoille taustat ja olosuhteet. Tapaustutkimuksessa voidaan syventyä tiettyyn ilmiöön, joka tässä tutkimuksessa on talven representaatiot suomalaisen metallimusiikin kuvastossa.¹⁸

¹⁶ Seppä 2012, 107.

¹⁷ Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9–11.

¹⁸ Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 31.

2 Suomi – talven maa?

2.1 Suomalainen maisema

Tutkielmassani haluan selvittää, miten talvi näyttäytyy suomalaisen metallimusiikin kuvastoissa. Siksi onkin tärkeää, että määrittelen mitä talvi tarkoittaa tämän työn kontekstissa. Talvi on vuodenaika, joka näyttäytyy erilaisena eri puolilla maapalloa. Tutkielmani talvi on nimenomaan talvi meidän suomalaisten ja pohjoisen pallonpuoliskon asukkaiden näkökulmasta. Nykyään kuitenkin paksut hanget eivät ole automaattinen itsestäänselvyys.

Tutkielmassani talven kuvaukset pitävät sisällään lumen, jään, kylmän värimaailman, lehdettömät puut, lumisateen ja pimeyden. Olen valinnut kuvia, joissa oletan, että halutaan tuoda talvi tunnistettavasti esiin. Tarkastelen sitä, millaisin elementein talvista kuvaa rakennetaan, jotta talven teema on ymmärrettävissä. Kuitenkin heti aineistoa kootessani huomasin, miten talvi laajeni käsittämään myös pohjoisuuden. Kuviin astuivat mukaan vuoristomaisemat, eikä kuvan teemana välttämättä juuri ollut talvi, vaan enemmänkin tunnistettava pohjoinen maisema.

Suomi on pohjoinen maa, jossa koemme neljä vuodenaikaa. Meidän vuodenkiertoomme kuuluvat niin lämpimät ja valoisat kesät, kuin kylmät ja pimeät talvet, sekä lumi ja jää. Tämän vuoksi kaikki arkisesta elämästä teknologiaan ovat sopeutuneet kylmään talveen. Meillä on paljon tietoa liittyen lumeen ja jäähän, sillä ne ovat osa meidän kulttuuriamme ja historiaamme. Suomi sijaitsee kostean lumi-ilmaston vyöhykkeellä. Se tarkoittaa, että talven kylmin kuukausi on keskimäärin vähintään kolme celsiusastetta pakkasella. Vesistöt ovat jäässä, lumi peittää maan ja maisemaa hallitsevat havumetsät.¹⁹

Suomen pohjoisen sijainnin vuoksi auringon lämmittävä vaikutus on talvella heikkoa, tästä syystä sade tulee lähinnä lumena ja vesistöt jäätyvät.²⁰ Ensilumi sataa hetkeksi maahan lokakuun aikana, yleensä joitain viikkoja ennen pysyvää lumipeitettä, joka muodostuu Pohjois-Suomeen keskimäärin lokakuun lopussa. Koko maan lumi peittää vuoden loppuun

¹⁹ Leppäranta 2021, 7.

²⁰ Leppäranta 2021, 34.

mennessä, lukuun ottamatta lounaisrannikkoa ja saaristoa. Lumirintaman siirtymä tunturi-Lapista lounaisrannikolle kestää yleensä noin kaksi ja puoli kuukautta. Vaikka Suomen talvet mielletään pitkiksi ja pimeiksi, tekee auringon- ja kuunvaloa heijastava lumipeite maisemista valoisia pohjoisessa asti. Talvelle ominaista on myös kaamoksen hämärän sinisyys, joka johtuu taivaalta saapuvasta heikosta sinisestä hajavalosta.²¹ Ainakin perinteisesti talvi on näyttäytynyt edellä mainituilla tavoilla. Nykyään on kuitenkin jo havaittavissa muutoksia, eikä lumi automaattisesti enää peitä maata, varsinkaan eteläisessä Suomessa.

Vuodenaikojen vaihtelu ja sen osana talvi on ollut jotain, jonka ehdoilla täällä pohjoisessa on aina asuttu. Luonnollisesti se näkyy jälkinä meidän kulttuurissamme. Hiihto ja luistelu ovat olleet tunnettuja liikkumistapoja esihistoriallisilta ajoilta lähtien; 1800-luvun lopulla niistä alkoi kehkeytyä koko kansan suosittuja talviurheilumuotoja.²² Myös talvimatkailu alkoi viimeistään sotien jälkeisenä aikana kehittyä. Urheilun ja matkailun lisäksi talvi näkyy kaikissa taiteen muodoissa, kuten esimerkiksi elokuvissa, musiikissa ja maalaustaiteessa. Lisäksi talvi on jättänyt jälkensä meidän kieleemme. On tunnettua, että arktisten alkuperäiskansojen lumisanasto on hyvin rikasta. Harvemmin ehkä tulee ajatelleeksi, miten monipuolinen suomen kielen talvisanasto on. Luontosanastoon heijastuu yhä vanha pyynti- ja keräilykulttuurin kieli, mutta se on erityisesti teknologian ja metsästyskeinojen muuttumisen myötä köyhtynyt.²³

Pohjoisesta kirjoitetaan teoksessa *North as a meaning in design and art*. Johdannossa pohjoisen määritellään olevan maantieteellinen sijainti, kohde, johon kompassin nuoli osoittaa. Samalla pohjoinen on mielen tila ja tunnelma, ja sillä on myös kulttuurinen ulottuvuus. Pohjoiseen liitetään paljon tietynlaisia piirteitä, kuten pimeys, tuntemattomuus, kylmyys, etäisyys, tyhjyys ja eristäytyneisyys. Mielikuviin pohjoisesta kuuluvat villi luonto, tähdet ja revontulet. Sen lisäksi pohjoiseen liittyy mystisyyttä, joka on ruokkinut ihmisten mielikuvitusta synnyttäen tarinoita, legendoja ja mytologiaa. Juhani Pallasmaa kirjoittaa, miten aikoinaan *Ultima Thule*, eli todellinen pohjoinen on ollut "Paikka kaikkien sijaintien takana. Ei kuvailtavissa oleva paikka. Olemassaolon reuna, ja se merkitsee viimeistä rantaa, jonka tuolla puolen ei tiedetä olevan mitään".²⁴

²¹ Leppäranta 2021, 50–51.

²² Leppäranta 2021, 23.

²³ Leppäranta 2021, 34.

²⁴ Pallasmaa 2019, Johdanto, 8–15.

2.2 Maisemakuvaston historiaa

Kansallisen maisemakuvaston käsite on maisemantutkimuksen professori Maunu Häyrysen hahmottelema, ja hänen mukaansa ”maisemakuvasto on yksi länsimaisen visuaalisen kulttuurin ilmenemismuoto, visuaalinen järjestys.” Maisemakuvasto on muodostunut tilan kuvaustavaksi, jossa toistuvat tietyt kohteet, kuvakulmat, sekä alueelliset ja temaattiset painotukset. Kansallisen maisemakuvaston avulla on kansalliset kertomukset kiinnitetty fyysisiin paikkoihin.²⁵

Verrattuna muihin Euroopan kansallisvaltioihin, Suomen valtiollinen historia on varsin lyhyt. Suuren ja mahtavan historian puuttuessa sopivammaksi identifikaatiokohteeksi valikoitui ja vakiintui luonto ja siitä rajattu maisema. Identiteettiä alettiin rakentaa tilalliseen ulottuvuuteen ajallisen sijaan. Suomen lisäksi näin on tehty myös muissa nuorissa valtioissa, kuten Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Norjassa. Maisemakuvaston avulla on abstraktille kansakunnalle annettu konkreettinen olomuoto, samalla tehokkaasti rakentaen suomalaisuutta ja tuoden esiin sitä, mitä Suomi on ja miltä se näyttää. Maisemakuvastojen Suomi koostuu vaihtelevista maisemista, kaupungeista, viljelymaisemista, koskista ja korkealta nähdystä metsä- ja järvinäkymistä.²⁶

Luonnollisesti Suomen historia ja geopoliittinen asema Euroopan laidalla ovat vaikuttaneet taidemaailmaan, taiteeseen ja arkkitehtuuriin. Tästä syystä Suomen taidemaailma, eli esimerkiksi taidekoulut, taiteilijajärjestöt ja näyttelytoiminta syntyivät pikkuhiljaa 1800-luvun lopulla. Taidehistoria ei jäänyt idealistisen kansallisvaltioaatteen ulkopuolelle, vaan se rakensi osaltaan kansan kulttuurista yhtenäisyyttä tehden siten eroa muihin kansoihin. 1700-luvun lopulla syntyneen romanttisen ajatuksen mukaan tietty maa-alue ja sen väestö muodostivat yhden metafyyssisen kokonaisuuden. Siksi myös Suomen taiteen historiassa koettiin, että tietty alue sen väestö, kieli ja taide kuuluvat yhteen.²⁷

²⁵ Häyrynen 2005, 183–184

²⁶ Lukkarinen 2004, 38–39

²⁷ Lukkarinen 1998, 19–21

Suomalaiset maisemakuvaukset maalaustaiteessa ja kirjallisuudessa lähtivät nousuun 1700-luvun lopulla, kun romanttinen suhtautuminen luontoon voimistui. 1700-luvun lopulla luonnonkaipuu heräsi Euroopan mannermaalla ja Isossa-Britanniassa, ja tämä johti siihen, että maalaustaiteessa käännettiin katse itse luontoon. Jean-Jacques Rousseau'n myötä majesteettiset ja villit näkymät syrjäyttivät klassisen maiseman.²⁸ Rousseau'n kirjeromaanissa *La nouvelle Héloïse* (1761) kirjoitetaan, miten "pelkkä korkeiden vuorten näkeminen sai ihmisen haltioitumisen ja sisäisen rauhan tilaan, joka vapautti katsojan kaikista alhaisista ja ajallisista tuntemuksista". Aiemmin vuoristoiset näkymät oli koettu vaarallisina ja ne olivat herättäneet pelon- ja jopa kauhuntunteita. Nyt ne kääntyivät pelottavista yleviksi, tarjoten katsojalleen esteettistä mielihyvää.²⁹ Esiromanttisen ja romanttisen kauden taiteilijoiden silmissä koskematon luonto oli yhtä lailla kuvauksellinen ja ylevä.³⁰

Vuosisadan lopulla myös kaukainen Suomi alkoi herättää kiinnostusta ja houkutella eurooppalaisia taiteilijoita. Tunnetuimpia näistä olivat esimerkiksi italialainen Giuseppe Acerbi, englantilainen Edward Daniel Clarke ja ruotsalainen Anders Fredrik Skjöldebrand. Viimeksi mainittu oli ahkera Suomen luonnon kuvaaja, joka matkusti Ahvenanmaalta Lapin tuntureille saakka. Matkoillaan hän laati todennäköisesti ensimmäiset talvikuvat Suomesta.³¹

Kun romantiikka ja kansallisuusaate nostivat päätään, käänsivät suomalaiset katseensa oman isänmaansa suuntaan edelläkävijöinä J. L. Runeberg ja Zacharias Topelius. He muodostivat idealistisen maisemakuvauksen pääpiirteet, jotka elivät vuosikymmenien ajan. Suomelta puuttui mahtava historia, jolla ylpeillä, joten isänmaanrakkaus oli osoitettava tavallisen kansan ja suomalaisen maiseman avulla. Runeberg kuvasi Suomen suomalaisten isänmaana. Hän myös määritteli kesäisen järvimaiseman suomalaiseksi maisemaksi. Kuvaus Suomesta "tuhansien järvien maana" onkin peräisin Runebergin Maamme-runosta.³²

Topeliuksen teos *Finland framställd i teckningar* vaikutti suuresti suomalaisten isänmaankäsityksen syntyyn. Sen myötä vakiintuivat mielikuvat kansallisesti arvokkaista maisemista. Lisäksi teosta voi pitää suurimpana vaikuttimena sille, että korkealta nähty

²⁸ Tiitta 2002, 9–13.

²⁹ Gunnarsson 2006, 15–16.

³⁰ Malmanger 2006, 46–47.

³¹ Tiitta 2002, 13.

³² Tiitta 2002, 13.

siintävä järvimaisema muodostui suomalaisten kansallisen samaistumisen kohteeksi ja matkailun vetonaulaksi. Myös Ferdinand von Wrightin vaikutteesta korkealta mäeltä nähty maisematyyppi oli eräs suomen 1800-luvun maisemataiteen tyypillisimmistä aiheista.³³

Wrightin teos *Näköala Haminalahdelta* (1853) kuvasi Topeliuksen mielestä ”suomalaisen sielun parhaita ominaisuuksia, ja oli kuin ylimääräinen säkeistö Maamme-lauluun.”³⁴

Häyrynenkin toteaa, että ylhäältä nähtyä metsäistä järvinäkymää on pidetty suomalaisuuden ikonisena ”kansallismaisemana”.³⁵

Maisemamaalauksen on sanottu olevan maailmanvalloitusta. Korkealta katsottuna maisema näyttää koskemattomalta, luonnontilaiselta ja villiltä. Maalamalla maiseman taiteilija valtaa ja ottaa sen omakseen ja se muuttuu kulttuuriseksi; vallatuksi ja omistetuksi maisemaksi, jota tullaan katsomaan ja jalostamaan. Mitä korkeammalta katsotaan, sitä suuremman alueen voi vallata.³⁶

Kuva 1. *Näköala Haminalahdelta*. Ferdinand von Wright 1853. Kansallisgalleria.

³³ Tiitta 2002, 14.

³⁴ Konttinen 2001, 21.

³⁵ Häyrynen 2005, 13.

³⁶ Karjalainen 2009, 38–39.

2.3 Talvi taiteessa

Suomen mahdollisesti ensimmäisten talvikuvien taustalla toimi jo aiemmin mainittu ruotsalainen runoilija ja upseeri Anders Fredrik Skjöldebrand. Hän teki vuonna 1799 matkan Tukholmasta Turun, Oulun ja Tornion kautta Nordkappiin. Tästä matkasta syntyi kuvateos *Piirustusmatka Suomen halki Nordkappiin 1799*. Hän kuvasi muun muassa Ahvenanmaan jäistä ulappaa ja lumisen metsän revontulia. Skjöldebrandin kanssa matkusti italialainen tutkimusmatkailija Giuseppe Acerbi, joka lainasi omissa matkakuvauksissaan luvatta Skjöldebrandin teoksia.³⁷

Kuva 2. *Revontulet*. Anders Fredrik Skjöldebrand 1.4.1799. Historian kuvakokoelma, Museovirasto.

Suomen talven kuvaus jäi siis aluksi ulkomaalaisten talven perässä matkaavien harteille. Suomen varhaisissa kotimaisissa kuvateoksissa ei talvea kuvattu. Vuonna 1873 ilmestyi teos *Matkustus Suomessa*, jossa oli kolme talvikuvaa. Tuolloin toisaalta maalaustaidekin oli jo tarttunut talven kauneuteen.³⁸ Suomalaisen talvikuvauksen uranuurtajina toimivat 1840- ja 1850-luvun vaihteessa Magnus ja Ferdinand von Wright. Talvikuvauksen kehitys otti

³⁷ Hautala-Hirvioja 2003, 12.

³⁸ Hautala-Hirvioja 2003, 12.

kuitenkin takapakkia, kun suomalaiset taitelijat lähtivät opiskelemaan Saksan Düsseldorfin ja sitä kautta omaksuivat keskieurooppalaisen maisemaihanteen. Taiteilijat viettivät Suomessa kesäkaudet, jolloin luonnollisesti kyseinen vuodenaika tallentui taiteeseen. Jonkin verran talvea kuvattiin kuitenkin 1860- ja 1870-luvuilla, esimerkiksi Hjalmar Munsterhjelman toimesta.³⁹

Kimmo Sarjen teoksessa *Romantiikka ja postmodernismi* (1989) nostetaan esiin. Fredrick Cygnaeus (1807–1881) ja hänen vaikutuksensa talveen suomalaisessa taiteessa. Cygnaeus oli kirjallisuuden professori ja arvostelija, esteetikko, historioitsija, puhuja ja runoilija. Hänellä väitetään olevan valtava merkitys varhaiseen suomalaiseen kuvataiteeseen ja koko kulttuurielämään.⁴⁰

Cygnaeus koki, että talvimaisema olisi pohjolan taiteilijoille mitä sopivin genre, jossa tuoda esiin etevyytensä. Hänen mielestään suomalaisilla taiteilijoilla oli mahdollisuus pukea talvi taiteelliseen muotoon, ja näin kääntää pitkä ja raskas talvi voitoksi. Erityisesti Cygnaeus piti Ferdinand von Wrightin talvista jokimaisemaa esittävästä teoksesta, jota ylisti vuolaasti:

”...Taulu on yritys genressä, jossa pohjoisella taiteilijalla pitäisi olla ratkaisevin etu eteläiseen nähden; ainoa missä pohjoisen luonto tarjoaa taiteelle satoa, jonka se taas etelältä kieltää: talvimaiseman maalaaminen. Kuinka verrattain harvoja ovat ne maalarit, jotka ovat yrittäneet tällä suunnalla? Ja kuinka – toisin kuin herran von Wright – eivät edes nämä harvat ole usein käsittäneet aihettaan...”⁴¹

³⁹ Hautala-Hirvioja 2003, 12.

⁴⁰ Sarje 1989, 35.

⁴¹ Sarje 1989, 44–45.

Kuva 3. *Talvimaisema Savosta auringonlaskun aikaan*. Ferdinand von Wright 1848. Kansallisgalleria.

Talvi vakiintui vihdoinkin 1880- ja 1890-luvuille tullessa osaksi suomalaista identiteettiä ja muodostui jopa kansalliseksi tunnusmerkiksi. Talvesta tunnettiin suorastaan ylpeyttä, sillä osoittihan se, miten Suomen kansa selviytyi vaikeissakin oloissa.⁴² 1890-luvulla talvimaisema aiheena nousi suomalaisessa kuvastossa voimakkaasti. Taiteilijoilla itsellään oli monenlaisia mielipiteitä talvesta maalausten aiheena. Vuonna 1892 Pekka Halonen arveli, ”etteivät taiteilijat ylipäättään arvosta noita kuolleita jäätyneitä maisemia.” Kasmir Leino taas piti lumimaisemia otollisina, sekä kotoisina aiheina, ja totesi, että ”lumikin voi elää herkän silmän sitä tarkastaissa.” Leino myös kehui Helmi Biesen tapaa kuvata talvea. Eräs talvimaisemien kuvaaja oli Eero Järnefelt, ja Werner Söderhjelm totesikin hänen teoksistaan, että ”...totta on, ettei ainakaan minun muistaakseni Suomen talviluontoa ole ennen tuolla silmiin pistävällä totuudella kuvattu, niin kuin en muuallakaan juuri muista nähneeni todenperäisiä talvikuvia...”⁴³

⁴² Hautala-Hirvioja 2003, 14.

⁴³ Konttinen 2001, 234–235.

Vuonna 1893 julkaistiin Suomea esittelevä teos *Suomi 19:llä vuosisadalla*, jonka runsaslukuisissa talviaiheisissa kuvissa esiin pääsivät esimerkiksi jäämurtajat, hylkeenpyytäjät ja kaupunkilaisnuoret luistimissaan. Esimeriksi Akseli Gallen-Kallelan ja Eero Järnefeltin tulkintoja suomalaisista talvimaisemista nostettiin esiin. 1900-luvulla talven kuvaus jatkui, ja tyyleinä olivat mm. symbolismi, syntetismi, impressionismi ja ekspressionismi.⁴⁴ Kirjallisuustieteilijä Hannes Sihvon mukaan suomalaisen kirjallisuuden talvikuvauksissa vaikuttivat sortovuodet. Esimerkiksi ”halla, routa, jää ja talvi yhdistyivät luonnonmetaforina painostaviin voimiin.” Kuvataiteessa taas talviaiheet saattoivat liittyä vahvaan kotoisuuden tunteeseen, sillä olihan lumi pohjolle ominaista.⁴⁵

Talven kuvaajina esiin nousevat siis ainakin Pekka Halonen, Helmi Biese ja Akseli Gallen-Kallela. Helmi Biese (1867–1933) oli aikanaan tunnustettu taidemaalari ja piirustuksen opettaja, joka on kuitenkin painunut taidemaailmassa unohduksiin. Biese maalasi maisemia, mutta myös henkilökuvia ja kukka-aiheita.⁴⁶ Biesen taidetta kuitenkin leimasi voima ja suurpiirteisyys, joka näyttäytyi maalauksissa graniittikallioina, tyrskivänä merenä, sekä niin syksy- kuin talvimaiseminakin. Aiheet olivat hyvin suomalaisia.

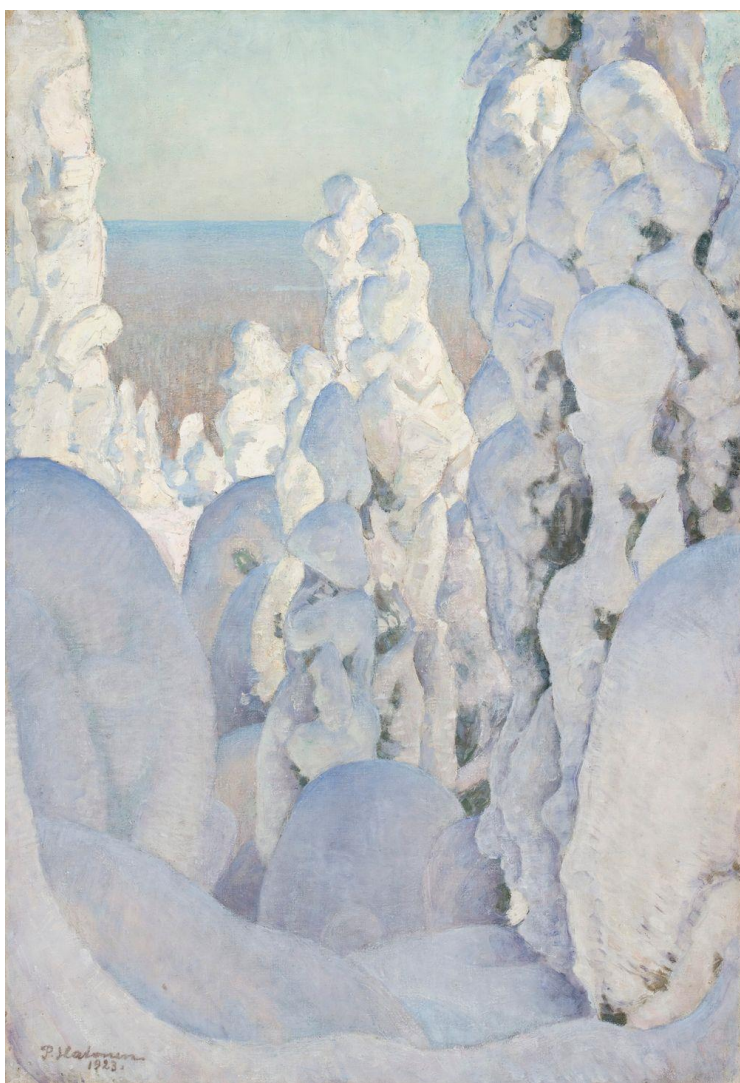
Kuva 4. *Näköala Pyynikiltä*. Helmi Biese 1900. Hovingin kokoelma, Kansallisgalleria.⁴⁷

⁴⁴ Hautala-Hirvioja 2003, 14.

⁴⁵ Konttinen 2001, 234–235.

⁴⁶ Konttinen 1998, Kansallisbibliografia.

Pekka Halonen (1865–1933) oli taidemaalari, johon liitettiin suomalaisuus yksimielisemmin kuin kehenkään toiseen. Tähän vaikuttivat Halosen talonpoikainen syntyperä, suomenkielisyys ja Suomen kansasta ja luonnosta ammennetut teosaiheet.⁴⁸ Juuri Halonen on ollut eräs tunnetuimmista suomalaisen talven kuvaajista. Erityisen rakkaita Haloselle olivat puut, jotka usein päätyivät hänen teostensa kohteiksi. Kerrotaan, että lapset kutsuivat erästä Halosenniemen tiettyä mäntyä ”miljoonamännnyksi”, sillä siitä tehtyjen maalausten uskottiin tuoneen perheelle runsaasti rahaa.⁴⁹

Kuva 5. *Talvimaisema Kinahmista*. Pekka Halonen 1923. Alfred Kordelinin Säätiön talletuskokoelma, Kansallisgalleria.

⁴⁸ Waenerberg 2001, Kansallisbibliografia.

⁴⁹ Tunnettuja teoksia, Halosenniemi-kotisivut.

Kuva 6. *Lumisia männyntaimia*. Pekka Halonen 1899. Kansallisgalleria.

Akseli Gallen-Kallela (1865–1931) oli eräs Suomen merkittävimpiä kuvataiteilijoita. Hänen ansiotaan oli suomalaiskansallisen taiteen ja kansallisromantiikan kehitys Suomessa. Gallen-Kallela kuvitti suomalaisia merkkiteoksia, kuten Seitsemää veljestä ja Kalevalaa, mutta ikuisti myös maisemia.⁵⁰

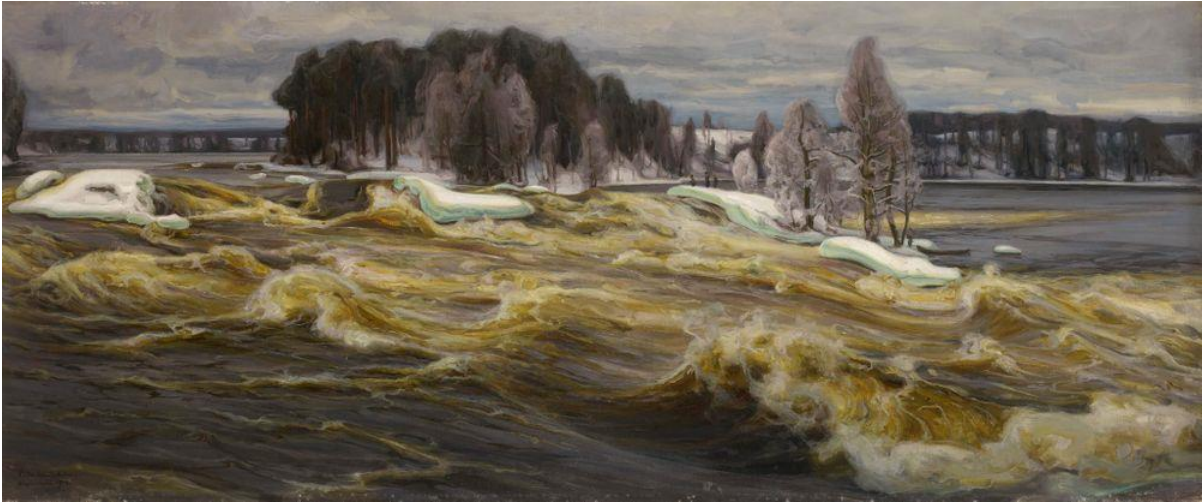

Kuva 7. *Imatra talvella*. Akseli Gallen-Kallela 1893. Kansallisgalleria.

Talvisia jokimaisemia maalasi ahkerasti Victor Westerholm (1860–1919), joka nousi 1880-luvulla tunnetuksi maisemamaalariksi syysmaisemillaan. Hän oli eräs aikansa merkittävin taideopettaja ja museomiehenä loi Turun taidemuseon peruskokoelman.⁵¹

⁵⁰ Reitala 1997, Kansallisbibliografia.

⁵¹ Reitala 2007, Kansallisbibliografia.

Kuva 8. *Vallinkoski*. Victor Westerholm 1913. Antellin kokoelmat, Kansallisgalleria.

1800-luvulle tultaessa talvi ei siis vielä ollut keskeinen osa suomalaista taidetta. Suomalaiset taiteilijat eivät tuntuneet arvostavan pohjolan ainutlaatuisia vuodenaikoja. Pikkuhiljaa suomalainen talven kulttuuri alkoi kuitenkin laajentua ja talvi koettiin jopa osaksi suomalaista identiteettiä. 1800-luvun aikana talvi alkoi lisääntyvissä määrin vakiintua osaksi suomalaista taidetta. 1900-luvulle tultaessa perusta suomalaiselle talven taiteelle oli luotu.

3 Suomalainen metallimusiikki

3.1 Pohjoisen kuvaukset

Metallimusiikki on osa suomalaista kulttuuria. Historiamme toistaiseksi ainoa euroviisuvoittokin saavutettiin raskaamman musiikin avulla. Erään tilaston mukaan Suomessa on maailman eniten metalliyhtyeitä, yli viisikymmentä sataatuhatta ihmistä kohti.⁵²

Metallimusiikkia myös viedään ahkerasti ulkomaille ja sitä käytetään Suomen markkinoinnissa ja mainonnassa. Esimerkiksi Ulkoministeriön tuottama, Suomea markkinoiva *This is Finland* -sivusto on nostanut suomalaisen metallimusiikin suosion esiin.⁵³

Metallimusiikki on päässyt osaksi elävän perinnön wikiluetteloa, eli Museoviraston ylläpitämää sivustoa, joka tuo esiin esimerkkejä elävästä kulttuuriperinnöstä Suomessa. Itse olen huomannut metallimusiikin olevan äärimmäisen laaja ja muuttuva genre, jonka määrittely ei ole helppo tehtävä. Elävän perinnön wikiluettelossa metallimusiikin juurien kerrotaan syntyneen 1960–1980-luvuilla. Musiikki itsessään on rockia raskaampaa ja sen erityispiirteinä on säröinen kitarasoundi, aggressiivinen laulu, raskaus ja nopeatempoisuus.⁵⁴ Kuitenkin usein raja esimerkiksi metallimusiikin ja rockin välillä on häilyvä. Lisäksi metallimusiikkiin kuuluu lukuisia alalajeja. Wikipediassa on listattu näitä 26, minkä lisäksi jokainen alalaji jakautuu omiin alalajeihinsa.⁵⁵ Puhun tässä tutkielmassa suomalaisista metalliyhtyeistä, joilla tarkoitan Suomessa perustettuja yhtyeitä, jotka ovat yleisesti yhtyeen omasta ja median toimesta määritelty metallimusiikiksi.

Metallimusiikin tutkimuksen kenttä on verrattain nuori, mutta noussut viime vuosien aikana suuresti kansainvälisen populaarimusiikin ja -kulttuurin tutkimuskentän huomaan, mahdollisesti jopa omaksi tutkimusalakseen. Viimeistään 2010-luvun aikana alkoi jo ilmestyä suuri määrä metallimusiikin tutkimukseen liittyviä artikkeleita ja kirjoja. Tutkimuksella on olemassa oma järjestö, *International Society for Metal Music Studies (ISMMS)*, sekä tieteellinen vertaisarvioitu aikakauslehti *Metal Music Studies*.⁵⁶ Suomessa esimerkiksi taiteen

⁵² Jacobs 2012.

⁵³ Weaver 2015.

⁵⁴ Elävän perinnön wikiluettelo: Metallimusiikki.

⁵⁵ Wikipedia: Heavy metal genres.

⁵⁶ Karjalainen 2020a, 40-41.

tohtori ja Sibelius-Akatemian taidejohtamisen ja yrittäjyyden professori Toni-Matti Karjalainen on tutkinut suomalaisen metallimusiikin vientiä ja markkinointia. Tässä luvussa luon katsauksen suomalaisen metallimusiikin luonteeseen ja identiteettiin käyttäen lähteenäni erityisesti Karjalaisen erinomaisia tutkimuksia aiheesta.

Millaista sitten on suomalainen metallimusiikki, ja miten se eroaa esimerkiksi muista pohjoismaista? Tutkimustensa pohjalta Karjalainen on kirjoittanut niin kutsutuista ”pohjoisen narratiiveista”, jotka ovat siis tiettyjä teemoja, joihin suomalainen populaarimusiikki, lajityypistä riippumatta, on usein luonnostaan liitetty. Näitä ovat pohjoinen sijainti, luonto, sää, neljä vuodenaikaa, pitkät pimeät talvet, lyhyet valoisat kesät, valtavat metsät, lukuisat järvet, eristäytyneisyys ja villissä luonnossa selviytyminen.⁵⁷ Näiden pohjoisten ulottuvuuksien koetaan johtavan melankoliaan, sisäänpäin kääntyneisyyteen, ahdistukseen, kieroutuneeseen huumoriin ja suruun, jotka koetaan myös suomalaisen kansan ominaispiirteinä.⁵⁸

Media on omalta osaltaan ollut mukana rakentamassa tätä narratiivia käyttäen sitä välineenä, jolla suomalainen metallimusiikki on voitu erotella laajasta metallimusiikin kirjosta uudeksi, omaksi ilmiökseen. Tästä syystä suomalaiset metalliyhtyeet usein tyylistään riippumatta liitetään samoihin teemoihin. Esimerkiksi Nightwishin lyriikat ja visuaalinen ilme käsittelevät hyvin universaaleja aiheita, mutta silti se on median toimesta liitetty samaan pohjoisia narratiiveja toistavien yhtyeiden joukkoon, ja yhtyeestä on kirjoitettu esimerkiksi otsikolla ”Tales from the North”.⁵⁹ Karjalainen toteaa, että ”Luonto ja melankolia ovat ennen kaikkea ilmiselvästi toimineet tarinallisina elementteinä median hahmotellessa käsitystään tästä pohjoisesta ”uudesta” musiikkimaasta, mikä oli erityisen silmiin pistävää juuri saksalaisten lehtien varhaisissa Suomi-teksteissä. Ja sittemmin, samat tarinat ja stereotypiat ovat toistuneet tähän päivään saakka suomalaisista bändeistä, vanhoista ja uusista, kirjoitettaessa. Ne toimivat kokoavana kulttuurisena identiteettinä, jolla media erottelee suomalaisia bändejä vaikkapa saksalaisista, brittiläisistä ja amerikkalaisista kanssamoshajista.”⁶⁰

⁵⁷ Karjalainen & Kärki 2020, Preface

⁵⁸ Karjalainen 2020a, 39-40.

⁵⁹ Karjalainen 2020b, 47.

⁶⁰ Karjalainen 2020a, 40.

Koen, että ilmiössä on kyse toisiaan ruokkivista tapahtumista. Ulkomaalainen media on varmasti tarttunut näihin tiettyihin teemoihin, jotka nousevat selkeästi esiin yleisestikin Suomesta puhuttaessa. Samaan aikaan monella yhtyeellä on jo itsellään ollut valmiiksi visuaalinen ilme ja identiteetti, jossa nämä ”pohjoisen narratiivit” ovat olleet suuressa roolissa. Tätä kautta musiikkimedioiden on ollut helppo nostaa yhtye esiin niiden kautta. Toisaalta taas nämä ovat ehkä olleet itseään toteuttavia narratiiveja, jotka ovat luoneet jonkinlaiset raamit suomalaiselle metallimusiikille, ja mahdollisesti jopa luoneet tiedostamattomia sääntöjä, joita muusikot seuraavat. Karjalainenkin on nostanut ilmiön esiin, ja kutsuu sitä eräänlaiseksi tarinalliseksi noidankehäksi.⁶¹

Karjalainen on tutkimuksiaan varten haastatellut useita merkittäviä suomalaisia metallimuusikoita. Näissä haastatteluissa on noussut esiin suomalainen soundi, jokin mikä on olemassa, mutta mitä on vaikea määritellä sen tarkemmin. Samat piirteet, joita liitetään suomalaiseen metallimusiikkiin, ovat melko yleismaailmallisia ja pätevät esimerkiksi suomalaiseen tai norjalaiseen musiikkiin. Mutta jokin omalaatuinen sävy suomalaisessa metallimusiikissa on, joka erottaa sen muista. Musiikin määrittely paikallisuuden kautta on kuitenkin vanha ilmiö, jota on tehty koko musiikin historian ajan. Paikallisuus, kulttuuriset tarinat, maat, kaupungit ja maantieteelliset alueet ovat toimineet musiikkimedioiden ja musiikintutkijoiden työkaluina, kun on haluttu erotella bändejä ja tyylisuuntia. Karjalainen puhuu tästä ”paikkamarkkeerauksena” eli paikan haltuunottona. Musiikin paikallisidentiteetit tulevat esiin myös levy-yhtiöiden, artistien itsensä, sekä kuluttajien keskusteluissa. Toisaalta ei ole ihme, että musiikille on syntynyt paikkakohtaisia erityispiirteitä, tarinoita ja soundeja. Pienet, paikalliset musiikkipiirit kuuluvat monen yhtyeen alkutaipaleeseen. Pienissä kaupungeissa ja kunnissa on musiikki tehty ja soitettu yhdessä, joskus jopa samoilla treenikämpillä ja soittokamoilla. Muusikot ovat olleet tuttuja ja keskenään ja ideat ja vaikuttimet ovat levinneet. Pienen yhteisön sisällä muusikoiden taustat ja kokemukset ovat olleet hyvin samankaltaisia. Näin musiikkiin on syntynyt tiettyjä paikallispiirteitä.⁶²

Kirjassaan *Pohjoisen laulut* Karjalainen puhuu ”myyttisestä miljööstä”, jonka hän on lainannut Karl Spracklenilta. Spracklen on tutkinut esimerkiksi sitä, miten brittiläinen myyttinen miljöö on mahdollisesti vaikuttanut Iron Maidenin musiikkiin, sanoituksiin ja koko

⁶¹ Karjalainen 2021, 267.

⁶² Karjalainen 2021, 265–275.

konseptiin. Tämä myyttinen miljöö tarkoittaa ”luontaista, kollektiivista altistumista yhteisille historiallisille kulttuurikertomuksille.” Tämä luo esimerkiksi muusikoille paikoitellen hyvin yhtenäisiä näkökulmia paikalliseen kulttuuriperintöön ja tarinoihin. Karjalainen väittääkin, että alkuvuosien suomalaisissa hevimetallikertomuksissa (1980-luvulla) oli edelleen aistittavissa vuosisadan alkupuolen ilmapiiriä, johon kuului itsenäisen Suomen identiteetin rakentaminen ja kansallisromantiikka. Yleisessä asenneilmapiirissä korostettiin tuolloin vielä Suomen historian ja luonnon erikoislaatuisuutta ja -asemaa. Tämä myyttisenä miljöönä löysi tiensä myös metallimusiikkiin. Opittuja suomalaisia piirteitä hyödynnettiin osittain tiedostamatta ja osittain tarkoituksella.⁶³

Metallimusiikkia on tutkinut myöskin Aila Mustamo, joka on kirjoittanut erinomaisen väitöskirjan nimeltään *”Yö, metsä, aika ennen kristinuskoo: Kotimaan ja kansakunnan representaatiot black metallissa ja folk metallissa Suomessa ja Norjassa.”*. Väitöskirjassa käsitellään muun muassa nationalismia ja kansallisromantiikkaa kyseisissä genreissä, mutta myös luonnon roolia ja sen ihannointia. Mustamon tutkimus perustuu metalligenreissä vaikuttavien informanttien haastatteluihin.⁶⁴

Black ja folk metallissa luonto on sekä metafora että inspiraation lähde. Musiikissa elää edelleen kansallisromanttista tematiikkaa, joka vastustaa nykyaikaa ja kaupungistumista. Tämä suuntaus halajaa takaisin luontoon ja alkuperäisille juurilleen. Musiikissa korostuu luontosuhde, ja roolin saavat myös erilaiset kansanperinteet ja kansanuskomukset jumaliseen ja muine hahmoineen. Musiikki voi heijastella tekijänsä tiivistä luontosuhdetta, mutta toisaalta esimerkiksi kaupungissa asuvan haavemaisemia. Aiempien tutkimusten ja haastatteluiden pohjalta Mustamo on päättellyt, että musiikissa esiintynyt luontosuhde ei välttämättä kosketa muusikon muuta elämää. Jotkut saattavat retkeillä ahkerasti, ja toiset taas kiroavat talven mukanaan tuomia lumitöitä, vaikka musiikissaan romantisoiva talvea.⁶⁵

Mustamon tutkimuksessa nousee esiin paikka. Haastattelujen perusteella black ja folk metal -musiikissa korostuvat ne luonnonympäristöt, joissa muusikot ovat kasvaneet ja eläneet, jolloin ne vaikuttavat ainakin alitajuisesti musiikkiin ja sanoituksiin. Luontokuvaukset kumpuavat muusikoiden omaelämäkerrallisista paikkakokemuksista. Niitä voivat siis juurikin olla talvi,

⁶³ Karjalainen 2021, 266-267.

⁶⁴ Mustamo 2016, 11-20.

⁶⁵ Mustamo 2016, 92-106.

kylmyys ja pohjoisen majesteettiset maisemat. Haastateltavien mukaan kuitenkin kaikki eletyt ja koetut maisemat eivät päädy musiikkiin, ainoastaan tietynlaiset, kuten koskematon talvinen maisema, kylmyys, pimeys ja metsä. Norjassa tunturit ja Suomessa maalaismaisemat päätyvät musiikin elementeiksi. Musiikissa luonnon kuvaus on pitkälti maiseman kuvausta. Lyriikoiden lisäksi maisemat päätyvät usein myös levykansiin.⁶⁶

Mustamon mukaan luontoa kuvaillaan hyvin kansallisromanttiseen tyyliin, ja ihannoinnin kohteena ovat jylhät ja koskemattomat luonnonmaisemat. Kansallisromanttiset ihanteet ympäristöstä ja luonnosta ovat niin suomalaisessa kuin norjalaisessakin kulttuurissa yleisiä myös metallikontekstin ulkopuolella. Metallimusiikot nimenomaan uusintavat aiempien sukupolvien romanttisia luontokäsityksiä. Maisema on ollut tärkeä osa kansallisuuden kokemusta. Tietynlaisen jylhän maiseman ihailulla on ollut poikkeuksellisen suuri rooli 1800- ja 1900-lukujen vaihteen kansallisuusaatteessa paitsi Saksassa, mutta myös Norjassa ja Suomessa. Näissä maissa mielikuvat kansallisista maisemista maalaustaiteessa ja musiikissa tukivat kansallisia pyrkimyksiä.⁶⁷

Suomessa esimerkiksi Topelius harrasti kansallisromanttista luonnonihailua. Hän käytti luontometaforia kuvatessaan Suomen kansan tilannetta, ja hänen mukaansa suomalainen ihminen on luonnon armoilla kasvanut sellaiseksi kuin hän on. Mustonen toi esiin vanhan ajatuksen ilmaston vaikutuksesta kansanluonteeseen. Tutkimuksessa moni informantti oli perustellutkin musiikkinsa teemoja Suomen tai Norjan ankaran ilmaston vaikutuksella kansalliseen mentaliteettiin.⁶⁸

Susanna Laamanen on kirjoittanut artikkelin maisemasta ja identiteetistä 1980- ja 1990-lukujen suomalaisessa rocklyriikassa. Temaattisen sisällönanalyysin avulla hän käsitteli 20 laulua 11 eri artistilta ja yhtyeeltä. Laamasen tutkimus käsitteli suomalaista rock-musiikkia, mutta löysin siitä yhtymäkohtia myös metallimusiikkiin.

Laamasen mukaan ”maisemakuvaus on lauluntekijän tulkintoja, jonka taas jokainen kuuliija tulkitsee omasta kokemusmaailmastaan käsin uudelleen”. Tutkimuksessaan hän on tullut siihen tulokseen, että ainakin aineiston rocklyriikassa käytetään hyväksi suomalaisille tuttua

⁶⁶ Mustamo 2016, 85-86.

⁶⁷ Mustamo 2016, 89-97.

⁶⁸ Mustamo 2016, 100-101.

maisemakuvastoa, josta sisältöä ammennetaan. Luonto, maisema ja tunteet ovat nivoutuneet musiikissa yhteen jo pitkin historiaa. Esimerkiksi ennen rockmusiikin syntyä varsinkin suomalaisessa sodanjälkeisessä iskelmäissä luonto ja maisemat muistuttivat kipeistä menneisyyden kokemuksista. Tutkimuksen lyriikoissa näyttävä luontokuvaus on osa pitkää perinnettä, jonka Laamanen pitää suomalaisen luonteen ja suomalaisen kirjallisuuden pysyvänä perusominaisuutena.⁶⁹

Tutkimuksen kappaleissa luonto yhdistyi usein vuodenaikoihin, joista kesä korostui eniten. Vuodenaika ei kuitenkaan selkeästi tullut kaikissa kappaleissa esiin. Laamanen nostaa esiin, miten ”Vuodenajat liittyvät myös laulun subjektin tunteisiin. Ne tukevat toisiaan tunnelman luomisessa.” Tämä tukee omaa ajatustani ja hypoteesiani siitä, että metallimusiikissa talvi toimii metaforana äärimmäisiin ja synkkiin tunteisiin. Talvi tapahtumaympäristönä sopii paremmin synkkiin tunteisiin kuin esimerkiksi kesä. Tutkimuksessa syksy oli aineistossa useimmiten esiintyvä vuodenaika, jonka maisema liittyy erityisesti kaihon tunteeseen. Kevät taas puolestaan luo uskoa tulevaan ja kesä on vapaa ja toiveikas. Talvi sanoituksissa nousi esiin selviytymisen aikana ja sen yhteydessä korostui suomalainen sitkeys ja sisu. Talvi kuitenkin ohitettiin usein melko nopeasti. Laamanen epäilee, että kesän suuren roolin voisi selittää se, että radiolistat suosivat kesäisiä kesähittejä. Mahdollisesti tämän vuoksi positiivinen ja kauniita mielikuvia vilisevä vuodenaika korostuu suomirockissa.⁷⁰

Voidaan nähdä, että Suomen myyttinen miljöö on yhdistänyt muusikoita lajityypistä riippumatta. Näin tietyistä kertomuksista, pohjoisen narratiiveista on tullut osa suomalaista musiikkia. Kansallisromanttiset luontoihanteet ovat vaikuttaneet luonnon kuvailuun ja kenties yhä nähtävissä musiikissa. Tiettyjen paikallispiirteiden avulla esimerkiksi juuri suomalainen metallimusiikki on eroteltu omaksi lajityypikseen.

⁶⁹ Laamanen 2017, 139-143.

⁷⁰ Laamanen 2017, 139.143.

4 Talvi metallimusiikin kuvastoissa

4.1 Aineiston käsittely

Tässä luvussa esittelen yhtyeet ja kuvat, jotka olen valinnut aineistokseni. Teen tulkintaa esi-ikonografisella tasolla ja tarkastelen jokaista kuvaa yksilönä. Keskityn nimenomaan siihen, mitä näen kuvissa. Luonnollisesti omat jo valmiit taustatietoni vaikuttavat tulkintaprosessiin, mutta esi-ikonografisella tasolla tuon esiin sen, mikä on kuvista luettavissa.

Seuraavassa luvussa (5) teen kuvista osittain yhteisen ikonografisen analyysin. Kuvissa esiintyy paljon samaa tematiikkaa ja elementtejä, jolloin niiden tarkastelu yhdessä on luonnollista. Toisaalta esimerkiksi jokaisella albumilla on oma henkilökohtainen kontekstinsa, joka liittyy esimerkiksi yhtyeen omiin tai kyseisen levyn teemoihin. Tässä vaiheessa käynkin erilaisten haastatteluiden ja levyarvosteluiden kautta yhä syvemmälle kuvien aiheisiin ja selvitän, mitä muusikot itse ovat mahdollisesti kuvillaan halunneet viestiä.

Wintersun on helsinkiläinen yhtye, jonka tiesin itsestäänselvästi kuuluvan osaksi tutkimustani. Musiikki on sekoitus monenlaisia genrejä, mutta perustaja Jari Mäenpää kertoo tyylin olevan ”Extreme Melodic Majestic Metal”.⁷¹ Kenties selkein syy yhtyeen valintaan on sen nimi, Wintersun, eli Talviaurinko. Jo nimi saattaa herättää kuuntelijassa mielikuvia valkoisista hangista, jotka kimaltelevat kevättalven auringon alla. Tai sitten synkistä alkutalven päivistä, jolloin aurinko hädin tuskin kurkistaa taivaanrannan takaa.

⁷¹ Wikipedia: Wintersun.

Kuva 9. Wintersun – *Wintersun*. Kristian Wåhlin 2004. Wintersunin Facebook -julkaisu, 13.9.2019.

Vuonna 2004 julkaistun nimikkoalbumin kannessa on sinisensävyinen, öinen talvimaisema, joka näyttää maalaukselta. Kuvan on tehnyt ruotsalainen Kristian Wåhlin. Valkoinen hanki on peittänyt maan, kivet ja kuuset. Etualalla puut ovat hieman harvakseltaan, mutta taaempana näyttää olevan tiheämpää metsää. Lumisen kentän taustalla siintävät koko kuvan leveydeltä lumihuippuiset, mutta muuten paljaat vuoret. Noin kolmasosa kuvasta on pimeää, öistä tähtitaivasta. Vasemmassa yläkulmassa loistaa pyöreä valo, josta lähtee kirkkaita säteitä. Loogisinta olisi olettaa sen olevan kuu, mutta yhtyeen nimen perusteella kyseessä saattaa olla myös talviaurinko. Taivaankappale on hyvin kirkas ja valaisee hankea, luoden sinne valon ja varjojen vuorottelua. Tähtitaivaan päällä on melko suuri yhtyeen logo, joka värityksen ja muotonsa puolesta tuntuu sulautuvan osaksi kuvaa luonnollisesti.

Kuvan alaosassa hangella makaa henkilö vatsallaan, kasvot maata vasten. Henkilö näyttää miltei sulautuvan hankeen, kuin hän olisi jäänyt siihen kiinni ja hänen päälleen olisi satanut lunta. Päällään hänellä on jonkinlainen suuri viitta, joka reunoilta sulautuu osaksi hankea. Myös pitkät hiukset näyttävät muuttuvan hiljalleen lumeksi. Paljaat kädet osoittavat eteenpäin. Kuvan oikeassa reunassa loimottaa puiden välistä valonsäteitä, jotka hyvin punaisina erottuvat muuten niin sinisestä värimaailmasta ja kiinnittävät huomion. Henkilö ei ole ollut menossa valon suuntaan, mutta siitä huolimatta heti syntyy vaikutelma, että henkilö ja valo liittyvät toisiinsa ja samaan tarinaan.

Wintersunin toistaiseksi uusiin albumi *The Forest Seasons* julkaistiin vuonna 2017. Nimen mukaisesti levyn aiheina ovat neljä vuodenaikaa, ja tämä näkyy kansikuvassa. Kuva on digitaalisesti toteutettu ja hyvin fantasiamainen, varsinkin verrattuna edelliseen kuvaan, joka oli perinteisempi maalaus. Kuvan on tehnyt unkarilainen Gyula Havancsak yhdessä Wintersunin Jari Mäenpään kanssa. Kuvassa on metsä, joka kokee kaikki vuodenajat. Metsässä kasvaa isoja puita ja keskellä virtaa puro. Kannen suurin elementti ovat myöskin digitaalisesti toteutetut puiset kehykset, joihin on kaiverrettu erilaisia kasveja ja lehtiä. Vasemmalla ja oikealla reunassa on veistetyt, kolmiulotteiset eläimet. Vasemmalla kettu, susi ja kaksi korppia. Korpit näyttävät huutavan ja susi murisee viihäisenä. Oikealla pöllö, karhu ja hirvi, jotka vaikuttavat totisemmilta, karhu jopa lempeältä. Kehyksen yläosaan on kaiverrettu yhtyeen logo ja alaosaan levyn nimi maiseman alapuolelle.

Kuva 10. Wintersun – *The Forest seasons*. Gyula Havancsak & Jari Mäenpää 2017. Wintersunin Facebook -julkaisu 21.7.2018.

Maisema etualalla on hyvin vihreä. Puissa on lehdet ja niiden rungoissa kasvaa sieniä. maassa kasvaa heinää ja osittain sitä peittää sammalmatto. Puro virtaa sinisenä, mutta muuten päävärit ovat ruskea ja vihreä. Taustalla maisema alkaa muuttua. On paljaita puita, joiden juurella ovat ruskeat, pudonneet lehdet. Aivan kuvan taustalla maisema on talvinen ja sävyiltään sininen. Näkyy satava lunta ja maisemaa halkova puro näyttää utuiselta ja kylmältä. Puron päässä loistaa puiden takaa valo, aivan kuin edellisessäkin kuvassa. Valon keltaiset säteet ulottuvat aivan kuvan etualaan saakka. Onko kyseessä taas talviaurinko, joka loistaa läpi vuodenaikojen?

Toisen yhtyeen löysin erilaisia metallimusiikin kuvastoja läpikäymällä. Sonata Arctica on power metallia soittava kemiläinen yhtye.⁷² Yhtye on varmasti tuttu myös heille, jotka eivät metallimusiikkiin ole kovin perehtyneet. Yhtyeen kuvastoa selatessa tuli selväksi, että villi luonto ja jylhät maisemat ovat oleellinen osa visuaalista ilmettä. Vuonna 2019 julkaistu *Talviyö* oli melko ilmiselvä valinta. Albumin nimi ja kansikuva ovat niin perinteisen talvisia, että parempaa esimerkkiä ei heti tule mieleen. Kansikuvan on tehnyt valokuvaaja Onni Wiljami Kinnunen. Kyseessä on siis valokuva, jota on editoitu runsaasti.

Kuva 11. Sonata Arctica – *Talviyö*. Onni Wiljami Kinnunen 2019. Sonata Arctican Facebook-julkaisu 5.9.2020.

⁷² Wikipedia: Sonata Arctica.

Nimenmukaisesti kannessa vallitsee talviyö. Maisema paksuine hankineen ja tykkylumisine kuusineen näyttää hyvin pohjoiselta. Puut ovat melko harvassa, joten kyseessä ei ole metsä, vaan pikemminkin kenties tunturi. Puiden latvat taipuvat lumen painosta. Taustalla on yötaivas täynnä tähtiä, sekä loistava kuu. Taivas on yläreunasta miltei musta, mutta liukuvärin omaisesti vaalenee maata kohti. Kuu on melko alhaalla ja osittain puun takana. Taivaanranta näyttää pilviseltä, tai sitten sieltä nousee jonkinlaista mystistä usvaa. Hanki kimaltelee kuun valossa, ja syntyy tunnelma hyvin kovasta pakkasesta. Taivaalla lentää ristiin kaksi tähdenlentoa.

Hangella istuu susi ulvoen täysikuuta, jonka alapuolella lentää kaksi mustaa lintua. Kuvassa on sininen hetki, sillä väritys on pääosin sinistä ja valkoista. Yhtyeen logo on hyvin suuri ja sijoitettu yötaivaan päälle. Valkoinen logo tummaa taustaa vasten kiinnittää huomion ja jopa dominoi koko kuvaa. Albumin nimi on alhaalla hangen päällä. Teksti on yhtyeen logoa pienempi, kaunokirjoitusta ja väreiltään valkoinen. Se sulautuu hankeen ja on melko huomiota herättämätön.

Talvista kuvastoa etsiessäni törmäsin itselleni uuteen yhtyeeseen. Suotana on Rovaniemellä alkunsa saanut melodista death ja black metallia soittava yhtye.⁷³ Vuonna 2018 ilmestyneen *Land Of The Ending Time* -albumin kannessa on jo aiemmassa aineistossa tutuksi käynyt talvinen vuoristomaisema. Kuva on digitaalinen maalaus ja sen on tehnyt Simo Räsänen.

⁷³ Wikipedia: Suotana.

Kuva 12. Suotana – *Land Of The Ending Time*. Simo Räsänen 2018. Suotanan Facebook -julkaisu, 25.5.2018.

Iso osa, noin kolmannes kuvasta on öistä tähtitaivasta. Taivas on hyvin tummansininen, mutta taivaanranta hohtaa vihertävänä viitaten mahdollisesti revontuliin. Tulkitsin valkoiset pisteet taivasta vasten tähdiksi, mutta ne saattavat olla myös lumisadetta. Keskellä taivasta on iso valkoinen yhtyeen logo. Maisemassa kohoavat lumiset vuoret koko kuvan leveydeltä, ja kuvan alaosassa virtaa hyiseltä näyttävä joki. Joen molemmin puolin ovat lumiset rannat, joissa kasvaa lumisia havupuita. Joki näyttää päättävän usvaan, jonka takana vuoret kohoavat. Joella kulkee yksinäinen henkilö, seisten veneessä ja ohjaten sitä kepin avulla. Hahmo ja vene ovat hyvin tummia. Hän liikkuu kohti vuoria, selkä kohti kuvan katsojaa. Kuvan alaosassa lukee albumin nimi valkoisella melko yksinkertaisella fontilla.

Kuva 13. Suotanan promootiokuva. Toni Pallari 2018. Suotanan Facebook -julkaisu, 15.2.2018.

Land Of The Ending Time -albumiin liittyy tämä oululaisen valokuvaajan Toni Pallarin ottama promootiokuva. Kuvassa yhtye on veneessä, joka kulkee hyisessä vedessä. Taustalla on sinertävän sävyinen metsä ja yötaivas täynnä tähtiä. Näyttää siltä, että sataa lunta. Oikeassa yläkulmassa on jokin valo, ja valon säteet valaisevat yhtyettä. Vene on kuvan oikeassa reunassa ja veneessä on kuusi ihmistä. Keulassa seisoo mies, joka on nostanut jalkansa keulan reunan päälle. Hänen oikeassa kädessään on palava soihtu. Miehellä on pitkä tumma manttelitakki, sen alla villapaita. Jalassa tummat housut ja ruskeat nahkasaappaat. Vasen käsi on nyrkissä. Veneen keula osoittaa kohti kuvan vasenta reunaa. Kaikki ihmiset ovat kääntäneet katseensa samaan suuntaan. He kaikki huutavat ja näyttävät kauhistuneilta tai vihaisilta. Keulahahmon takana seisoo mies, jolla on kädessään airo. Toinen jalka on veneen reunan päällä. Hänellä on päällään musta takki, jonka hupussa on karvareunus. Jalassa tummat housut ja mustat kengät. Hänen takanaan istuu kolme miestä, jotka pitävät käsillään veneen reunasta kiinni. Kahdella ensimmäisellä on tummat takit ja kolmannella harmaa, sekä päässä karvalakki. Veneen perässä seisoo myöskin mustatakkainen mies, jolla on airo kädessään. Keulahahmon vaatteet näyttävät joltain asulta, kun taas muut ovat pukeutuneet melko tavallisiin nykypäivän vaatteisiin. Vene on täynnä reikiä. Kuvaa on editoitu todella rankasti ja näin luoto sen fantasiamaainen tunnelma. Veneen alla on jonkinlaiset melkein piirrostyyliset aallot. Se ei ole selkeästi vettä, mutta kuvan kontekstista voi päätellä sen olevan vesistö.

Helsinkiläinen Ensiferum on eräs Suomen tunnetuimmista folk metal yhtyeistä.⁷⁴ Vuonna 2009 julkaistun *From Afar* -albumin kannessa on jo tutuksi käynyt hyisen kylmä, sinisen sävyinen vuoristomaisema. Tämäkin kansikuva on ruotsalaisen Kristian Wählinin käsialaa.

Kuva 14. Ensiferum – *From Afar*. Kristian Wählin 2009. Wikipedia.

Kuvassa huomio kiinnittyy oikeassa laidassa seisovaan mieheen, joka näyttää muinaiselta soturilta. Hän on pukeutunut esihistorialliseen asuun, pitkään vaaleanruskeaan tunikaan, jossa on koristeellisella soljella varustettu vyö. Soturin vasemmalla lanteella roikkuu miekan tuppi, joka on kiinni mustilla hihnoilla. Pällään hänellä on kultaisella soljella kiinnitetty sininen viitta. Viitan päällä on vielä toinen, paksumpi tummanruskea viitta. Viitat näyttävät siltä kuin kuvassa olisi kova tuuli, joka heiluttaisi niitä. Kaikki muu kuvassa on liikkumatonta. Jalassa

⁷⁴ Wikipedia: Ensiferum.

soturilla on pitkät, vaaleat, polviin asti ulottuvat nyöritetyt saappaat. Oikeassa kädessään hänellä on miekka, joka osoittaa maata kohti. Vasemmassa kädessä on ruskea kilpi, jonka keskellä on hopeisen kuvion päällä siniristi. Miehellä on pitkä parta ja valkeat pitkät hiukset. Päässään hänellä on kalottipäähine, jota on kutsuttu myös Väinämöisen päähineeksi ja ilme on hyvin tuima ja vihainen. Hän katsoo kuvan vasempaan reunaan, kohti jotain mikä ei kuvassa näy.

Mies seisoo lumisella ja kivisellä rannalla, joka peittää kuvan etualan. Rannalla on kaatuneita puunrunkoja, ja melkein miehen jalkojen juuressa kuvan vasemmassa reunassa on kasa pääkalloja. Osa niistä on hautautunut lumeen. Maassa on kolme mustaa lintua, jotka katsovat miestä. Hänen oikealla puolellaan kohoo vanha ja lumeton kelpuu. Mies seisoo jonkin kylmältä näyttävän, mutta ei jäätyneen veden äärellä. Tapahtumapaikka sijaitsee aivan suurten vuorten juurella. Taustalla näkyy, miten yksi kohoo taivasta kohti ja ilma on täynnä usvaa. Yhden vuoren reuna on kauttaaltaan jäätynyttä vettä ja jääpuikkoja. Tämänkin kuvan värisävyt ovat pääasiassa siniset. Kuvan yläosan keskellä huomion varastaa yhtyeen kellertävän vaalean värinen logo, luoden poikkeuksen kuvan värimaailmaan. Albumin nimi sijaitsee kuvan alareunassa melko pienellä, mutta koristeellisella fontilla. Kuvan tunnelma on melko kylmä ja rauhallinen, mutta toisaalta uhkaava. Tapahtumapaikka ei ole turvallinen, vaan jokin näkymätön vaara uhkaa henkilöä.

Wintersunin lisäksi melodista death metallia soittava, Lahdesta kotoisin oleva Wolfheart oli ilmiselvä valinta tähän tutkimukseen.⁷⁵ Wolfheart itse genrensä olevan ”talvimetalli” ja talvella onkin suuri rooli kaikessa yhtyeen tuotannossa, erityisesti lyriikoissa ja usein musiikkivideoissa. Huomasin kuitenkin, etteivät kansikuvat edustaneet talvea ihan niin hyvin kuin joidenkin toisten tutkimukseni yhtyeiden. Valitsin tarkasteluun kuitenkin Wolfheartin ensimmäisen albumin nimeltä *Winterborn* vuodelta 2013, jonka kannen taiteesta vastasi Heino Brand. Kuva ei välttämättä niinkään ole talvinen, mutta koska albumin nimessä on kuitenkin sana talvi, voi kuvankin tulkita liittyvän kyseisiin teemoihin.

⁷⁵ Wikipedia: Wolfheart.

Kuva 15. Wolfheart – *Winterborn*. Heino Brand 2013. Wikipedia.

Albumin kansi ei sinällään välttämättä edusta talvea. Mutta koska albumin nimi on *Winterborn*, yhdistyy kuvan sinivalkoinen värimaailma automaattisesti talveen ja kylmyyteen. Kuva on hyvin abstrakti ja siinä on tummalla pohjalla vaaleita, utuisia kiehkuroita. Ne näyttävät kohoavan ylöspäin ja liikkuvan. Joukossa on valkoisia pisteitä, jotka tuovat mieleen lumisateen. Valkoinen utu ei muodosta kannessa mitään tunnistettavaa kuviota. Valkoisen udun voi myös tulkita valoksi ja valonsäteiksi. Toisaalta se myös näyttää hieman avaruuden galakseilta ja linnunradalta tähtineen. Yläosassa on mustalla yhtyeen logo. Se sulautuu kannen värimaailmaan, mutta on kuitenkin hyvin erottuva. Alaosassa on mustalla yksinkertaisella fontilla levyn nimi.

Levyyn liittyvä promootiokuva sijoittuu talviseen luontoon, ja on oikeastaan koko tutkimukseni alkupiste. Kyseinen kuva herätti kiinnostukseni metallimusiikin ja talven väliseen suhteeseen ja toisaalta siihen, miten ne nivoutuvat laajemmin Suomen maisemakuvastoon. Kuvan on ottanut suomalainen valokuvaaja ja muusikko Janica Lönn. Wolfheart alkoi muusikko Tuomas Saukkosen sooloprojektina ja luonnollisesti kyseinen mies on kuvan päähenkilönä. Hän on pukeutunut pitkään harmaaseen manttelitakkiin ja pitää huppua päässä. Jalassaan hänellä on mustat housut ja muuta vaatetusta ei näy. Henkilön kädessä näyttää olevan jonkinlainen side. Kuvissa esiintyy myös koira.

Kuva 16. Wolfheartin promootiokuva. Janica Lönn 2013. StormArts.

Tämä kuva noudattelee hyvin ikonista suomalaista tapaa kuvata maisema. Kuvan henkilö seisoo korkealla lumisella kalliolla ja katsoo alas jäiseen järvimaisemaan. Koira katsoo poispäin maisemasta kohti kuvan oikeaa alakulmaa. Kuvan henkilö, koira ja kallio, jolla he seisovat sijoittuvat oikeaan reunaan. Kuvaa reunustavat molemmilta puolin männyt. Mäen alla näkyy lumista havumetsää ja usvainen ja jäätynyt järvi. Järvi näyttää siintävän selkeästi alempana ja kauempana, kuin kuvan henkilö. Järveä reunustavat metsät. Noin kolmasosa kuvan yläosasta on harmaata taivasta, johon maiseman usva sulautuu. Asetelma on niin perinteinen, että vaikka ei tunne kuvauspaikkaa, tunnistaa heti, että tässä katsellaan suomalaista järvimaisemaa. Kuvauspaikan kerrotaankin olevan Nuuksion kansallispuisto, mutta kuvan voisi tulkita olevan monesta suomalaisesta paikasta

Aineistoni viimeinen yhtye on Mikkelissä perustettu melodista doom metallia soittava Hanging Garden, joka tekee musiikkia laajasti erilaisista aiheista, mutta talvi toistuu aiheissa usein.⁷⁶ Vuonna 2021 julkaistun *Skeleton lake* -albumin kansikuva on hieman abstraktimpi talvinen maisema. Kuvan on suunnitellut ja tehnyt Marko Laine.

⁷⁶ Wikipedia: Hanging Garden.

Kuva 17.

Hanging Garden – *Skeleton Lake*. Marko Laine 2021. Bandcamp.

Kuva on tehty melko suurin siveltimenvedoin, mutta siitä on kuitenkin tunnistettavissa luminen maisema. Puolet kuvasta on taivasta, joka on yläosasta hyvin tumma. Ison osan taivaasta vie kuitenkin taivaanrannasta ylöspäin kohoava suuri pilvikumpu. Maisemassa on sinisen sävyinen järvi, ja kuvan etualalla luminen ranta. Järven toisella puolella näyttäisi olevan lumisia vuoria tai tuntureita. Rannalta veteen menee jonkinlaisia puisia viittoja/merkkejä. Taivaalla pilvikumpua reunustaa valkoinen puolikaaren muotoinen viiva. Yhtyeen ja levyn nimet ovat melko pienellä valkoisella fontilla kuvan alaosassa. Kuvan pääsävyt ovat valkoinen, musta ja sininen. Kuva on hyvin synkkä, mutta samaan aikaan rauhallinen. Maisemassa ei tapahdu oikeastaan mitään, eikä tunnu liikettä. Kaikki on vain paikoillaan.

5 Talvisten kuvien taustaa

5.1 Levyjen kansitaide

Antti-Ville Kärjä toteaa teoksessa *Populaarimusiikin tutkimus*, ettei populaarimusiikki koskaan ole pelkästään musiikillinen ilmiö. Soivan musiikin lisäksi siihen liittyy joukko lukuisia muita osia, kuten kirjoitusta, puhetta ja kuvia. Kuva ja musiikki elävät eräänlaisessa vuorovaikutuksessa, synnyttäen mielleyhtymiä toisistaan. Kuva voi omalta osaltaan viestiä ja välittää tietoa siitä, miten ja mitä tietynlaisesta musiikista tulisi ajatella. Toisinpäin taas musiikki voi synnyttää ajatuksia siitä, miten kuvat omalla tavallaan ”soivat”.⁷⁷

Esimerkiksi pop- ja rockkulttuurissa visuaalisuudella on ollut suuri rooli, joka on näkynyt mahtipontisina ja teatraalisina live-esiintymisinä. Niiden lisäksi tärkeitä ovat olleet musiikkivideot, promootiokuvat, haastattelut, erilaiset julisteet ja mainokset.

Populaarimusiikin historiasta voi löytää artisteja, joilla on oma helposti tunnistettava visuaalinen ilme.⁷⁸ Eräs musiikin kuvastoissa näkyvin ja varmasti ensimmäisenä mieleen tuleva asia ovat levynkannet. Varsinkin meille, jotka olemme edes jossain vaiheessa elämäämme ostaneet ja keräilleet levyjä, ovat kansikuvat ja muu levyjen taide tulleet tutuiksi.

Levynkansiin on perehtynyt Ville Tervo viestinnän koulutusohjelman opinnäytetyössään *Levynkansitaiteen digitoituminen: Musiikkipakkausten formaattimuutosten tarkastelua digitoitumisen näkökulmasta* (2010). Työssä pureudutaan levynkansien roolien kutistumiseen digitaalisessa musiikkiympäristössä.⁷⁹ Myös Tervo nostaa esiin levynkansien merkityksen levyn sisällön markkinoinnissa. Samalla kansien tehtävä yksinkertaisesti on suojata tuotetta.⁸⁰ Olen tässä työssäni käyttänyt termiä albumi ja albuminkansi. Kyseinen termi tuli käyttöön kuvaamaan useita äänilevyjä sisältäviä pakkauksia, joissa toisiinsa sidotut levypussit muodostivat ikään kuin kirjan tai albumin. Tuohon aikaan musiikkia kuunneltiin pääosin radion kautta, ja äänilevyn rooli musiikin levittäjänä ja markkinoijana oli varsin pieni.

⁷⁷ Kärjä 2007, 179–181.

⁷⁸ Saloniemi 2013, 20.

⁷⁹ Tervo 2010, 6.

⁸⁰ Tervo 2010, 9.

Luonnollisen kehityksen seurauksena myös musiikkia lopulta haluttiin pakata myytäväksi tuotteeksi.⁸¹

Kun 1950-luvulla LP-levyt valtasivat markkinat, tarvittiin niille uudenlainen ja parempi suojakotelo kuin aikaisemmille sellakkalevyille. Kotelon suunnitteli Columbia Records-yhtiön nuori suunnittelija Alex Steinweiss, joka 1930-luvun lopulla aloitti levynkansitaiteen historian suunnittelemalla uudenlaisia, kuluttajia visuaalisesti houkuttelevia pakkauksia. Tämä uusi kansiformaatti tarjosikin nyt suunnittelijoille aivan uudenlaisia luovia mahdollisuuksia. Tätä onkin pidetty levynkansitaiteen kulta-aikana.⁸²

CD-levyjen tullessa markkinoille syrjäyttivät ne LP-levyt lähes kokonaan. Vaikka uuden formaatin pelättiin olevan loppu kansitaiteen loisteliaalle historialle, syntyi digitaalisuuden myötä uudenlaisia graafisen suunnittelun tapoja.⁸³ Pelkän kansikuvan lisäksi CD-pakkaukseen mahtui muuta taidetta, lyriikoita ja erilaista oheismateriaalia. Näin CD-levyn visuaalinen ilme ulottui kansikuvaa laajemmalle ja muodosti kokonaisen visuaalisen kertomuksen.⁸⁴

CD-levyjen tulo markkinoille kuitenkin romahdutti levypakkausten arvostuksen. Moni halusi korvata vanhat vinyylilevynsä nykyaikaisemmalla versiolla, ja levyjen myynti oli valtaisa. Samalla erilaisia levyjä jaettiin jopa aikakauslehtien kylkiäisinä. Menekki oli suurta, eivätkä levy-yhtiöt kokeneet kansitaiteeseen panostamista tärkeänä. Vuosituhannen alkupuolella musiikki muutti jälleen muotoa sähköiseen muotoon, jota fyysisten albumien oston sijaan ladattiin laittomasti ja laillisesti. Uusi sukupolvi ei halunnut enää kuluttaa musiikkia perinteisten väylien kautta ja musiikkiteollisuuden täytyi alkaa sopeutumaan uuteen kysynnän muutokseen.⁸⁵ Nykyään äänitemyynti on yhä etenevässä määrin siirtynyt internettiin. Esimerkiksi Spotifyn musiikkivalikoimaa selatessa albumin kansi on vain pieni kuvake muiden joukossa ja sen merkitys on pienentynyt.⁸⁶

Pienentyneestä roolistaan huolimatta levynkansien merkitys ei kuitenkaan ole ihan mitätön, sillä niiden kautta on mahdollisuus aavistaa millaista musiikkia levy sisältää, ja niiden kautta

⁸¹ Tervo 2010, 9-10.

⁸² Tervo 2010, 10-11.

⁸³ Tervo 2010, 15.

⁸⁴ Laaksonen 2015, 22-23.

⁸⁵ Tervo 2012, 15.

⁸⁶ Laaksonen 2015, 22-23.

erilaisia lajityyppejä vakiinnutetaan. Tässä yhteydessä esiin tulee ilmiö nimeltä ”lajityyppikompetenssi”, eli lajityyppikyvykyys. Se tarkoittaa jokaisen kuuntelijan ja katselijan henkilökohtaista perehtymistä tietyn musiikin lajityypin erityispiirteisiin ja käytäntöihin.⁸⁷ On kuitenkin tärkeää muistaa, että erilaisten kompetenssien avulla tehdään vain erilaisia tulkintoja. Eikä oikeastaan ole olemassa yhtä ja ainutta oikeaa tulkintaa. Näin ollen kukaan ei ole sen enempää oikeassa kuin joku toinen. Toiset vain ovat ehkä enemmän sisällä toisissa lajityypeissä.⁸⁸ Vaikka itselleni tutuin lajityyppi on metallimusiikki, voisin ihan yhtä hyvin tehdä tulkintaa vaikka popmusiikin kuvastoista. Omien tulkintojeni lähtökohta vain olisi hieman erilainen puutteellisemman lajityyppikompetenssini vuoksi.

Metallimusiikkia ja levynkansia on käsitellyt Olli-Pekka Saloniemi graafisen suunnittelun tutkielmassaan *Satanistit, viikingit ja kansallisromantikot: Norjalaisen 1990-luvun black metallin diskurssien representaatioita levynkansissa*. Saloniemikin nostaa tutkimuksessaan esiin musiikin ja kuvan kiistattoman yhteyden. Levynkannet ovat vain yksi esimerkki musiikin kuvittamisesta, mutta eräs merkittävimmistä. Levynkansitaiteen voidaan ajatella visuaalisten vihjeiden avulla ohjaavan kuluttajan tulkintoja levyn ja musiikin oikeiden merkityksen suuntaan. Esimerkiksi rockkulttuurissa kuvasto harvoin on uniikkia ja kertakäyttöistä, vaan samat elementit toistuvat ja versioituvat jatkuvasti, ja levynkansien lisäksi ulottuvat muun muassa julisteisiin ja erilaisiin julkaisuihin.⁸⁹

Saloniemen gradussa kerrotaan, miten usein musiikin tekoon ja kuunteluun saattaa sisältyä kokemuksia kuvien näkemisestä. Kyseisen ilmiön taustalla voi olla jopa kliininen synestesia, eli aistien sekoittuminen, mutta ehkä useammin kuitenkin tekijän ja kokijan voimakas eläytyminen musiikkiin. Nämä musiikkiin kytkeytyvät kuvat saattavat syntyä ihmisen omista muistoista, kokemuksista ja esimerkiksi mielikuvista liittyen musiikin esittäjiin. Niiden taustalla voivat myös vaikuttaa jo valmiiksi olemassa olevat erilaiset kuvastot. Saloniemi kirjoittaa, miten ”Voidaan ajatella, että levynkansien kuvasto ja kuvitukset pyrkivät kiinnittymään joihinkin vastaanottajan mielessä valmiiksi oleviin kuviin ja kuvastoihin. *Musiikillisvisuaalinen ääni* kytkeytyy päälle musiikin ja kuvan yhteisvaikutuksessa ja yhteensolminta äänen ja kuvan välillä tapahtuu”.⁹⁰

⁸⁷ Kärjä 2007, 187.

⁸⁸ Kärjä 2007, 187.

⁸⁹ Saloniemi 2013, 21.

⁹⁰ Saloniemi 2013, 22.

Levynkansien mahdollinen tehtävä on siis auttaa musiikin kuluttajaa ymmärtämään pelkän visuaalisen ilmeen perusteella, minkälaista musiikkia levy sisältää. Sitä kautta ja sen lisäksi, kansikuvat markkinoivat levyä. Kun levyä markkinoidaan visuaalisen kuvaston kautta, käytetään hyväksi koodistoa, jonka oletetaan olevan kuuntelijoiden tiedossa. Mustamon väitöskirjassa nostetaan esimerkkinä esiin norjalainen levy-yhtiö Indie Recordings, joka hyödynsi markkinoinnissa black metallin ja norjalaisen maiseman yhteyttä, kuvaillen erään yhtyeen äänen olevan synkän, norjalaisen metsän ja loputtomien lumen peittämien tasankojen ääni. Mustamo korostaa, että tällaisessa markkinoinnissa ei olisi mitään järkeä, ellei levy-yhtiö odottaisi kuuntelijoiden tunnistavan tätä yhteyttä.⁹¹

Yhtyeisen visuaaliseen kuvastoon kuuluvat myös promootiokuvat. Ne ovat usein uuden albumin yhteydessä otettavia kuvia, joilla mainostetaan tulevaa tuotantoa ja keikkoja. Usein nämä kuvat myös päätyvät sosiaalisen median kansi- ja profiilikuviksi. Samalla tavalla kuin kansikuvat, myös promootiokuvat ilmentävät yhtyeiden identiteettiä ja ovat jossain määrin sidoksissa oman genrensä koodistoon. Näissä kuvissa pääosaan pääsevät artistit ja yhtyeen jäsenet itse, mutta vaatetuksen, rekvisiitan, maisemien ja kuvien editoinnin avulla luodaan kuitenkin ainutlaatuisia ja yhtyeiden tuotantoon sopivia kuvia. Promootiokuvilla on samankaltainen tehtävä kuin kansikuvilla, mainostaa yhtyettä ja sen tuotantoa. Kaikilla yhtyeillä eivät kuitenkaan kuvastot ole täysin yhteneväisiä. Esimerkiksi Ensiferumin promootiokuvissa ei niinkään tullut talvi esiin, vaan niissä käytetiin hyväksi enemmänkin soturi- ja mytologiateemoja. Sonata Arctican promootiokuvat taas olivat hyvin perinteisiä. Niissä yhtye yksinkertaisesti poseerasi erilaisissa ympäristöissä tai studiossa, eikä niitä pystynyt visuaalisten piirteidensä puolesta yhdistämään tiettyihin albumeihin. Tähän tutkimukseen kuitenkin valikoitui kaksi promootiokuvaa, jotka olivat selkeässä linjassa talvisten albumien ja niiden kansikuvien kanssa.

5.2 Taiteilijat kuvien takana

Levynkannen eräs tärkeimmistä tehtävistä on siis mainostaa sen sisältämää musiikkia. Sen lisäksi, että kansi paljastaa jotain levyn sisältämästä musiikista, pyritään kannesta tekemään kiinnostava ja ostohaluja herättävä sen graafisen ilmeen ja pakkaussuunnittelun avulla. Artistit

⁹¹ Mustamo 2016, 95.

ovat päässeet mukaan levynkansiproessiin 1960-luvulta lähtien, jolloin he saivat itse valita kansisuunnittelijoita. Nykyään useat artistit ovat kykeneviä ja halukkaita itse toteuttamaan omat kantensa. Jos omat taidot eivät siihen riitä, monilla on paljon yhteyksiä visuaalisten alojen ammattilaisiin.⁹²

Albumien kansitaiteen tekijöillä onkin siis suuri tehtävä, kun he pyrkivät tiivistämään yhtyeen ja levyn olemuksen ja identiteetin visuaalisen muotoon. Tästä huolimatta koen, ettei taiteilijoiden nimiä ole tarpeeksi selkeästi löydettävissä, vaikka he ehdottomasti ansaitsisivat kunniaa ja kiitosta. Jouduin tekemään hetkittäin todellista salapoliisityötä yrittäessäni selvittää henkilöä kuvan takana. Tämä oli toisaalta oiva esimerkki lajityyppikompetenssista, sillä useat kuvittajat ovat omien genrejensä sisällä aktiivisia ja tunnettuja toimijoita. Heidän työnsä tunnustetaan, vaikka nimeä ei suurella fontilla missään lukisikaan. Lajityyppiin perehtynyt osaa yhdistää henkilöt kuvastoihin ilman, että sitä on erikseen mainittu.

Esimerkiksi aineistossani on kaksi kansikuvaa, jotka ovat ruotsalaisen Kristian Wählinin käsialaa. Wählin tunnetaan myös taiteilijanimellä *Necrolord* ja hän on tehnyt lukuisia tunnettujen metalliyhtyeiden kansikuvia. Lisäksi Wählin on itsekin muusikko.⁹³ Kuvahaun avulla etsiessä huomaa miten omaleimainen ja tunnistettava Wählinin taide on. Kuvat ovat hyvin synkkiä teemoiltaan ja maisemat niissä täynnä jylhiä vuoristoja, pimeitä metsiä ja virtaavia vesiä. Aineistoni kuvista Wintersunin nimikkoalbumin kansi (kuva 9) on miehen käsialaa, joka oli saanut albumin musiikkia kuunneltavakseen ja sen pohjalta teki kansitaiteen. Samoin Ensiferumin *From Afar* (kuva 14) on kyseisen taiteilijan teos. Kuvia lähemmin tarkastellessa voikin huomata runsaasti yhtäläisyyksiä.

Wintersunin *The Forest Seasons* albumin kansikuvan (kuva 10) tekijöiksi mainitaan yhtyeen perustaja Jari Mäenpää, sekä unkarilainen muusikko ja taiteilija Gyula Havancsak, joka on verkkosivujensa mukaan tehnyt taidetta lähes sadalle yhtyeelle.⁹⁴ Tämänkin taiteilijan tyyli on hyvin tunnistettava. Hänen kuvittamissaan albuminkansissa seikkailevat erilaiset fantasiaolennot ja sotaisat sankarit. Löytyy myös jylhiä luonnonelementtejä, kuten vuoria, luolastoja ja uhkaavan näköisiä taivaita.

⁹² Laaksonen 2015, 22–40.

⁹³ Discogs: Kristian Wählin.

⁹⁴ Gyula Havansackin kotisivut.

Sonata Arctican *Talviyön* kansitaiteesta (kuva 11) vastasi oululainen Onni Wiljami Kinnunen, joka on kansainvälisesti palkittu mainoskuvaaja.⁹⁵ Nuclear Blast Recordsin haastattelussa yhtyeen vokalisti Tony Kakko kertoo, miten halusi ehdottomasti albumin kanteen valokuvan. Tätä varten hän kävi Instagramia ja muuta sosiaalista mediaa läpi etsien sopivaa valokuvaajaa, ja törmäsi silloin samoilta seuduilta kotoisin olevaan Kinnuseen. Kakko kiinnostui heti valokuvaajan talviaiheisistä kuvista ja näin yhteistyö pääsi syntymään. Kuvaa on editoitu runsaasti, mutta luminen maisema ja puut ovat totta. Kuva on kuitenkin esimerkiksi otettu päiväsaikaan.⁹⁶

Wolfheartin kansitaiteesta (kuva 15) vastasi eteläafrikkalainen/hollantilainen muusikko ja taiteilija Heino Brand. Myös hän on tehnyt kansitaidetta useille metalliyhtyeille.⁹⁷ Wolfheartin ensimmäiset promootiokuvat (kuva 16) otti muusikko ja valokuvaaja Janica Lönn, joka on ollut aiemmin mukana Saukkosen musiikkiprojekteissa.⁹⁸ Kotisivuillaan Lönn esittelee kuvia ja kertoo, miten oli mukana luomassa ”Wolfheart yhtyeelle heidän ensimmäistä visuaalista teemaansa”. Kuvauspaikaksi kerrottiin Nuuksio.⁹⁹

Suotanan *Land Of The Ending Time* -albumin kansikuvan (kuva 12) on tehnyt suomalainen digitaalinen taiteilija Simo Räsänen. Hän teki koko albumin kansitaiteen, sekä suunnitteli myös muun oheistaiteen levyn teemojen ja lyriikoiden pohjalta.¹⁰⁰ Promootiokuvasta (kuva 13) taas vastasi oululainen valokuvaaja Toni Pallari, joka kuvaa luontoa mutta myös häitä ja muita tapahtumia. Hänen portfolionsa potrettikuvat poikkeavat suuresti Suotanan promootiokuvan tyylistä.¹⁰¹ Hanging Gardenin *Skeleton Lake*-albumin kannesta (kuva 17) vastasi Marko Laine, joka enemmänkin pelitaiteilija ja kuvittaja, ja albumin kansikuva poikkeaaakin hieman taiteesta, jota hän esittelee kotisivuillaan.¹⁰²

Kansitaiteen takana on siis monenlaisia taiteilijoita. Osa heistä on metallimusiikin maailmassa jopa tunnettuja legendoja, joille on muodostunut tunnistettava ja omaleimainen tyyli. Toiset taas ovat tunnetumpia muunlaisesta taiteesta. Taiteilijoista ei ollut helppoa löytää tietoa. Siinä

⁹⁵ Onni Wiljami Kinnunen, kotisivut.

⁹⁶ Sonata Arctica - Title & Artwork of 'Talviyö' (OFFICIAL TRAILER #2) YouTube -video.

⁹⁷ Heino Brand, kotisivut.

⁹⁸ The Metal Archives: Janica Lönn.

⁹⁹ StormArts, kotisivut.

¹⁰⁰ Simo Räsänen, kotisivut.

¹⁰¹ Toni Pallari, kotisivut.

¹⁰² Marko Laine, kotisivut.

missä musiikkimedit ovat täynnä muusikoiden haastatteluita, joissa he kertovat levyjen tekoprosesseista, ei juurikaan ole löydettävissä taiteilijoiden kokemuksia. Osa taiteilijoista kertoi saaneensa levyn musiikkia kuunneltavakseen ja sen kautta luoneet taiteen. Osa muusikoista taas oli itse tiiviimmin mukana prosessia, kuten esimerkiksi Wintersunin Jari Mäenpää.

5.3 Tarinat kuvien takana

Kansikuva mainostaa levyä, ja kertoo kuuntelijalle mitä on luvassa. Siksi kansikuva harvoin on täysin merkityksetön ja satunnaisesti valittu. Parhaiten kansikuvan merkityksiin pääsee sisälle tutustamalla koko albumiin ja sen taustoihin. Tänä päivänä meillä on valtava joukko erilaisia lähteitä, joissa muusikot pääsevät valottamaan albumien tekoprosessia, vastaamaan fanien kysymyksiin ja samalla markkinoimaan tuotantoaan. Jokaisella yhtyeellä on useita eri sosiaalisen median sivustoja, joiden lisäksi on valtava määrä kotimaisia ja ulkomaalaisia musiikkimedioita. On myös fanien ylläpitämiä epävirallisempia sivustoja. Toiset yhtyeet ovat näiden kaikkien saralla aktiivisempia kuin toiset. Tässä luvussa halusin selvittää laajemmin albumien kansien taustoja ja niihin kätkeytyviä merkityksiä: miksi talvi päätyi levyn kanteen? Tätä lähdin selvittämään uppoutumalla edellä mainittuun lähteiden kirjoon.

Etsin lähteitä kirjoittamalla Googleen hakusanoiksi esimerkiksi ”Wintersun arvostelu” tai ”Wintersun haastattelu”. Tein tämän kaikkien yhtyeiden ja albumien kohdalla sekä suomeksi, että englanniksi. Lähteeksi löysin tunnettuja suomalaisia musiikkilehtiä, kuten laajasti populaarimusiikkiin keskittyvän Soundin¹⁰³ ja metallimusiikkilehti-Infernon¹⁰⁴. Lisäksi löysin vain verkossa toimivia, metallimusiikkiin erikoistuvia musiikkimedioita, kuten Kaaoszinen¹⁰⁵, ja Metalliluolan¹⁰⁶. Englanninkieliset sivustot olivat minulle kaikki uusia ja tuntemattomia. Osa oli selkeästi ammattimaisempia musiikkimedioita, kuten Metalheads Forever Magazine¹⁰⁷ ja osa taas tuntui lähinnä fanien ylläpitämiltä harrastesivustoilta, kuten Metal Reviews¹⁰⁸. Mutta kuten jo alussa mainitsin, koen että metallimusiikin suhteen yhtä arvokkaita lähteitä ovat niin fanien, kuin ammattilaistenkin ylläpitämät sivustot. Myös yhtyeet

¹⁰³ <https://www.soundi.fi/>

¹⁰⁴ <https://www.inferno.fi/>

¹⁰⁵ <https://kaaoszine.fi/>

¹⁰⁶ <https://metalliluola.fi/>

¹⁰⁷ <https://mhf-mag.com/>

¹⁰⁸ <https://www.metalreviews.com/>

itse tuntuvat pitävän erilaisia musiikkimedioita arvossaan, suostuessaan hyvin erilaisten toimijoiden haastateltaviksi.

Huomion arvoista on, että aineistoni yhtyeet eivät kaikki ole aivan täysin samalla viivalla. Osa niistä on ollut musiikkimaailmassa pidempään, ehtien näin kasvattaa tunnettavuuttaan. Esimerkiksi nyt lokakuussa 2022 Sonata Arcticalla on Facebookissa miljoona seuraajaa¹⁰⁹, kun taas Suotanan seuraajien määrä on 4700¹¹⁰. Tutkielmani kannalta tällä ei ole merkitystä, mutta tästä syystä on kuitenkin luonnollista, että toisista yhtyeistä löytyy enemmän haastatteluita ja uutisia. Toisten levyjen taustoja avattiin erilaisissa musiikkimedioissa enemmän kuin toisia.

Wintersunin Wikiperia-artikkelin mukaan Jari Mäenpää itse vertaa nimikkoalbumin kansikuvaa (kuva 9) kappaleeseen *Death and the Healing*. Lumessa makaava mies edustaa kuolemaa ja epätoivoa, ja puiden välistä pilkottava valo taas kotia ja parantumista.¹¹¹ Yleisestikin Mäenpään mukaan hänen lyriikkansa voi ymmärtää monella eri tavalla. Teksteissä on paljon tähtiä, avaruutta ja talvimaisemia, mutta ne ovat metaforia. Pohjimmiltaan tekstissä on kyse omista henkilökohtaisista tunteista, ajatuksista, unelmista ja visioista. *The Forest Seasons* -albumiin (kuva 10) liittyvässä Infernon haastattelussa mies toteaaakin, että ”musiikki on tapani käsitellä elämää ja mitä siinä tapahtuu. Harvemmin tulee kirjoitettua mitään sellaista, jolla ei olisi jotain todella tunnepohjaista vastinetta elämässäni. Olen kuitenkin niin fiilispohjainen ihminen, että se kuuluu kaikkialla tekemässäni musiikissa. Koko tämän musiikin ytimessä on juurikin tunne. Kun tunteista oli syntynyt musiikkia, musiikista syntyi teema neljästä vuodenajasta.” Esimerkiksi kappaleen *Eternal Darkness* kerrotaan liittyvän muusikon isän kuolemaan. Kappale *The Forest That Weeps* taas on enemmän elämää juhlistava ja energisempi tunnelmiltaan. Levyllä on eri vuodenaikoja, ja niihin sopivia tunnelmia depressiivisestä ja synkästä eloisaan ja energiseen.¹¹² Wintersunin musiikissa talvi muiden muassa on siis metafora ihmisen sisäisille tunteille. Vaikka edelleenkin mukana on jokaisen kuulijan tulkinnanvapaus, voi päätellä, että ainakin *The Forest Seasons* albumin kohdalla talvi symboloi synkkiä ja lohduttomia tunteita, sillä viimeisen kappaleen nimi on *Loneliness (winter)*.

¹⁰⁹ Sonata Arctican Facebook -sivu 31.10.2022.

¹¹⁰ Suotanan Facebook -sivu 31.10.2022.

¹¹¹ Wikipedia: Wintersun -albumi.

¹¹² Nuopponen 2017.

Nuclear Blast Recordsin YouTube-kanavalla Mäenpää kertoo samaisen levyn (kuva 10) kansitaiteesta. Miehen ajatuksena oli alusta lähtien ollut metsämaisema, jonka keskellä puro johtaa puiden takaa nousevaan aamuaurinkoon, joka viittaa kevään tunnelmaan. Yhtye halusi sisällyttää metsämaisemaan kaikki vuodenajat, mutta kesästä tuli kuitenkin hallitseva vuodenaika ja tunnelma. Tästä syystä kesä täyttää koko kuvan, talven jäädessä kuvaan taustalle. Syksy päättyi niiden välimaastoon. Mäenpää kertoo albumin saaneen hieman vaikutteita itävaltaisesta Summoning -yhtyeestä, jonka inspiroimana albumin kansikuva sai puiset kehyksensä. Puisiin kehyksiin tuli eläinhahmoja, koska albumilta löytyy paikoitellen eläinten ääniä.¹¹³ Levyn kerrotaan ehdottomasti saaneen inspiraationsa Suomen luonnon neljästä vuodenajasta. Luonto yleisestikin on yhtyeen muusikoille tärkeä ja levyn suurin inspiraationlähde. Ensimmäisen albumin (*Wintersun*) teemoina olivat talvi, universumi, tähdet ja sanoittajan omat unet ja jopa hallusinaatiot. Kun taas *The Forest Seasons* liittyy yksinkertaisemmin luontoon, sisältäen silti viitteitä Mäenpään omaan henkilökohtaiseen elämään.¹¹⁴

Ensiferum -yhtyeen basisti ja sanoittaja Sami Hinkka kertoo Metal Reviews -sivuston haastattelussa *From Afar* -albumin kansikuvan (kuva 14) symboliikasta. Hänen mukaansa levyllä ei ole selkeää teemaa, mutta monessa kappaleessa läsnä on kuolevaisuus, kuolema ja tuonpuoleinen. Hinkka ei tiedä mitä kuvittaja Kristian Wåhlin on ajatellut kuvan tarinaksi, mutta ehdottaa, että sankarihahmo on edellisissä levynkansissa taistellut ja päätynyt tuonpuoleiseen. Kuvan tumma virta erottaa elävien ja kuolleiden maailmat toisistaan, mutta toisaalta ei ole varmaa kummalla puolella virtaa sankarimme on. Joka tapauksessa hänen matkansa on jatkunut kaikkien tulevienkin albumien kansiin.¹¹⁵

Markus Laakson *Folk Metal Big 5* teoksessa kerrotaan Ensiferumin päälaulukielen olevan englantia, mutta kuten muiltakin albumeilta, myös *From Afarilta* löytyy suomen kieltä. Kieli sopii hyvin yhteen yhtyeen kansallisromanttisten ulottuvuuksien kanssa. Levy esimerkiksi päättyy kappaleeseen *The Longest Journey*, jonka tekstin neljä ensimmäistä riviä on lainattu Kalevalan englanninkielisestä käännöksestä. Kappaleen introna toimii a cappella -kuoroteos *Tumman virran taa*. Hinkka kertookin, että haluaa kappaleissa kertoa tarinoita, mutta myös sivistää ja saada kuuntelijan kiinnostumaan kappaleiden taustalla olevista taruista. Hän on

¹¹³ WINTERSUN - The Forest Seasons: Album Artwork (OFFICIAL INTERVIEW) YouTube -video.

¹¹⁴ WINTERSUN - The Forest Seasons: Inspirations (OFFICIAL INTERVIEW) YouTube -video.

¹¹⁵ Kyle, Metal Reviews 2009.

fanien kanssa keskustelleessaan huomannut, miten tekstit saatetaan tulkita aivan eri tavoin kuin hän on kirjoittajana ne tarkoittanut. Tästä syystä hän ei halua selittää lyriikoitaan liikaa, vaan jättää kuulijalle vapauden omaan tulkintaan.¹¹⁶ Haastatteluissa hän on kuitenkin hieman taustoittanut ajatuksia lyriikoiden takana. Sanoittaja on aina pitänyt metaforista, ja tästä syystä myös käyttää niitä Ensiferumin kappaleissa. Yhtyeen tuotanto pohjautuu pitkälti tfantasiamaailmaan.¹¹⁷

Hinkan mukaan luontosuhde on todella vahva suomalaisessa kulttuurissa. Vaikka hän itse on kasvanut kaupungissa, on suhde luontoon syntynyt isovanhempien luona maalla. Tätä kautta hänelle on syntynyt vahva kunnioitus luontoa kohtaan, ja sitä kautta se on päätynyt osaksi Ensiferumin tuotantoa. Yhtyeen musiikin tematiikka rakentuu sankaritarujen, myyttien, historian, luonnon ja neljän vuodenajan ympärille. Aiemmin ilmestyneiden levyjen värimaailma oli lähellä syksyn ruskaa ja *From Afarin* sinisävyinen talvimaisema poikkeaa joukosta selkeästi.¹¹⁸

Talvisesta metallimusiikista ei voi puhua mainitsematta muusikko Tuomas Saukkosta Wolheart-yhtyeen perustajaa. Hänellä on ollut useita musiikkiprojekteja, joissa kaikissa talvella on suuri rooli. Saukkosen Sanasto on talvista ja esimerkiksi sana routa tulee esiin niin kappaleissa, kappaleiden nimissä, kuin jopa yhtyeiden nimissä.¹¹⁹ Yhtyeen tyylilajin kerrotaan olevan *melodinen death metal*.¹²⁰ Saukkonen itse kokee kuitenkin määritelmän vieraaksi ja tästä syystä määrittelee Wolfheartin tyylilajin olevan talvimetalli. Hänen mielestään tämä määritelmä antaa enemmän vapautta, sillä talvi ei ole oikea metallilaji, vaan se on vuodenaika. Siksi sen puitteissa voi vapaammin yhdistellä erilaisia musiikkielementtejä.¹²¹ Toistaiseksi Wolfheart on myös ainoa yhtye, jonka yhteydessä olen kuullut termin talvimetalli. Myös tästä syystä yhtye on mielestäni ilmeinen valinta, kun pohditaan suomalaisen metallimusiikin ja talven suhdetta.

¹¹⁶ Laakso 2020, 54–55.

¹¹⁷ Kyle, Metal Reviews 2009.

¹¹⁸ Laakso 2020, 55–56.

¹¹⁹ Esimerkiksi Black Sun Aeon yhtyeen albumi *Routa*, Wolheartin kappale nimeltä *Routa* pt. 2 ja yhtye nimeltä *Routasielu*.

¹²⁰ Wikipedia: Wolfheart.

¹²¹ Vaim, GRIMM gent 2017.

Haastatteluissa Saukkonen on kertonut, että kirjoittaessaan musiikkia Wolfheartille, hänellä on aina mielessään tietty talvinen maisema. Talvi onkin lyriikoiden pääteema.¹²² Yhtyeen promootiokuva (kuva 16) oli ensimmäisiä uudesta yhtyeestä otettuja kuvia. Kun musiikkimedit uutisoivat uudesta yhtyeestä, käyttivät he näitä kuvia julkaisuissaan. Kuvat olivat siis melko tärkeitä, koska niiden kautta syntyi kuulijoille ensivaikutelma yhtyeestä, jolta he eivät vielä olleet kuulleet yhtäkään kappaletta. Kuvien avulla mainostettiin mitä on luvassa. Luultavasti kuvia suunniteltaessa ja otettaessa pohdittiin tarkkaan sitä, mikä ja millainen Wolfheart on? Miten yhtyeen ”syvin olemus” tuodaan esiin visuaalisessa muodossa. Luonnollista siis, että talvimetalliyhtyettä mainostetaan talvisella maisemalla. Kuvauspaikan valintakaan ei varmasti ollut sattumaa. Espoossa sijaitsevan Nuuksion kansallispuiston mainostetaan tarjoavan aitoa erämaata ja koskematonta luontoa, jotka ovat aina lähellä.¹²³

Tutkielmani otsikko ”Tuhansien jäätyneiden järvien maa,” on lainattu Tuomas Saukkosen Black Sun Aeon -yhtyeen lyriikoista. Vuonna 2010 julkaistiin Black Sun Aeonin toinen albumi nimeltä *Routa*. Kaksiosaisen albumin on kerrottu liittyvän vuoden 2009 julmaan talveen ja yleisestikin talveen vuodenaikana, joka määrittelee suomalaisia ihmisiä.¹²⁴ Wolfheartin debyyttialbumi Winterborn (kuva 15) onkin eräänlainen jatko-osa *Routa*-albumille, jatkaen sen talviteemaa. Albumilta löytyykin kappale nimeltä *Routa, Pt. 2*.¹²⁵ Infernon haastattelussa Saukkonen kertoo, miten talvi oli todella vahva teema koko albumille, ja se näkyi myös grafiikassa ja promokuvissa. Vaikka jotkut saattoivat tulkita albumin kertovan ankarasta ja loputtomalta tuntuvasta talvesta, Saukkosen mukaan albumi oli enemmänkin talven ihannointia. Haastattelussa hän totesi, miten ”näkövinkkeliksi oli se, että talvi on kivaa!”¹²⁶

Sonata Arctican *Talviyö*-albumin (kuva 11) nimi ja kuvasto ovat ehdottoman talvisia, mutta siitä huolimatta levy ei varsinaisesti ole talviaiheinen. Tätä mieltä on yhtyeen keulahahmo Tony Kakko, jonka mukaan moni kokee talven synkkänä ja masentavana, mutta hän itse rakastaa erityisesti kevättalvea, jonka hän mieltää kirkkaimpana vuodenaikana auringon ja lumen vuoksi. Talvi on Kakon lempivuodenaikana ja hän kokee sen hyvin inspiroivana.¹²⁷

¹²² Ntouska 2016.

¹²³ Nuuksio Lakeland -sivusto.

¹²⁴ NordicMetal: Black Sun Aeon.

¹²⁵ Infernon toimitus 2013.

¹²⁶ Jalonen 2015.

¹²⁷ Sonata Arctica - Title & Artwork of 'Talviyö' (OFFICIAL TRAILER #2) YouTube -video.

Metalliluolan haastattelussa Kakko kertoo, että levyn nimi syntyi viimeisenä, kun musiikki ja kansikuva olivat jo valmiina. Yhtye halusi suomenkielisen talveen liittyvän nimen ja sitä kautta joku jäsenistä keksi *Talviyön*. Yhtyeen mielestä nimi on ainakin ulkomaalaisille vaikea lausua, joten nimeen suhtauduttiin aluksi ehkä pikemminkin huumorilla. Levyn teemat ovat samoja kuin aiemmilla albumeilla: metaforia, ihmissuhteita ja jopa politiikkaa. Myös korpit ja sudet ovat tuttuja elementtejä Sonata Arctican tuotannossa.¹²⁸

Suotana on perustettu vuonna 2005, mutta silti se on julkaissut vasta kaksi studioalbumia, joista ensimmäinen ilmestyi 2015.¹²⁹ Yhtye on kotoisin Rovaniemeltä ja Imperiumin haastattelussa laulaja Tuomo Marttinen kertoi yhtyeen pyrkivän erottautumaan käyttäen hyväksi Lapin eksotiikkaa. Hän kertoo Suotanan sielusta löytyvän ”kylmyyttä, odottavan syksyn tunnetta, sekä raakuutta”.¹³⁰ Metalheads Forever -sivuston haastattelussa yhtyeen perustaja Ville Rautio kertoi sanoitusten taustoista ja inspiraation lähteistä. Kappaleiden pääteemana on erityisesti pohjoinen luonto ja sanoittajan ikuinen kaipuu sen äärelle. Kappaleissa on elementtejä kaikesta ympäröivästä, mutta lopulta Rovaniemeltä kotoisin oleva yhtye kuitenkin aina palaa juurilleen.¹³¹

Hanging Garden taas on vuodesta 2004 lähtien julkaissut yhteensä seitsemän studioalbumia, *Skeleton Laken* (kuva 17) ollessa toistaiseksi uusin.¹³² Kaaoszinen haastattelussa yhtyeen toinen vokalisti Toni Hatakka kertoo albumin teemana olevan *lopunajan spirtiualismi*. Erilaisten tarinoiden kautta albumi lähestyy sitä, miten ihmiset turvautuvat hengellisyyteen, kun kaikki on romahtamassa. Tarinoissa sivutaan kristinuskoa ja muitakin uskomuksia.¹³³ Albumin nimi on viittaus Himalajan vuorilla sijaitsevaan Roopkund -järveen, josta on löytynyt satojen ihmisten luurankoja. Tämän vuoksi järvi on saanut kutsumanimen Skeleton Lake.¹³⁴ Hatakan mukaan tarina nimen takana on hyvä metafora sille, mikä ihmislajin kohtalo tulee olemaan.¹³⁵

¹²⁸ Metalliluolan toimitus 2019.

¹²⁹ Wikipedia: Suotana.

¹³⁰ Lunabba 2018.

¹³¹ Ustunol 2017.

¹³² Wikipedia: Hanging Garden.

¹³³ Parkkonen 2022.

¹³⁴ Vallangi 2021.

¹³⁵ Chilli 2021.

Pohjoinen oli oleellinen osa albumin syntyprosessia. Toni Hatakka oli vaimonsa, yhtyeen toisen laulajan, Riikka Hatakan kanssa vaeltamassa pohjoisessa. Tämän reissun aikana Toni Hatakka kuvasi Kuuran musiikkivideon. Kaaoszine haastatteli häntä videon teosta.

”Kuvassimme vähintään puolet videon materiaalista matkallamme. Vaeltaminen erämaassa oli osittain rankempaa kuin kuvittelimme, mutta onnistuimme silti saamaan droneilla kuvattua materiaalia talteen. Luonnon rauha ja tyhjyys yhdistettynä sen kauneuteen oli hämmästyvää. Toivottavasti voimme Kuura-kappaleella ja sen videolla välittää edes osan tästä tunteesta.” Kaaoszinen juttu julkaistiin otsikolla ”Oodi hyisen kauniille pohjolan talvelle”.¹³⁶

YouTubessa julkaistavan pienimutoisen levyn teosta kertovan dokumentin mukaan Toni ja Riikka Hatakka kuuntelivat tulevan albumin demoja matkalla pohjoiseen. Hyvin lumisissa maisemissa heille tuli selväksi, että albumin teemana tulisi olemaan talvi. Osa kappaleista on äänitetty talvella Rukalla.¹³⁷

Valitsin aineistoni levyt ja yhtyeet talvisten kuvien perusteella. Lähempi syventyminen toi kuitenkin ilmi, miten talvi- ja luontoteemat eivät ole jääneet ainoastaan kuvien tasolle. Oikeastaan kaikkien levyjen taustalla on ollut vähintään luonto, mutta usein myös vuodenajat ja erityisesti talvi, sekä pohjoisuus. Yhteisiä teemoja ovat lisäksi sanoitusten vertauskuvallisuus. Lisäksi monen muusikon oma ympäristö tuntui vaikuttaneen luontosuhteeseen ja luonnon rooliin musiikissa. Suomen luonto, vuodenajat ja erityisesti talvi nousivat kaiken taustalla oleviksi teemoiksi.

5.4 Yliväitä talvimaisemia

Suomi on pieni maa, ja vaikka täältä löytyy valtava määrä metalliyhtyeitä, ovat piirit kuitenkin varsin pienet. Tästä syystä yhtyeillä on monenlaisia yhteyksiä toisiinsa. Tässä tutkielmassa tuli esiin esimerkiksi se, miten eri yhtyeet saattavat käyttää samoja taiteilijoita. Toisaalta olen myös valinnut yhdistäväksi teemaksi talven, joten on luonnollista, että kansikuvista löytyy yhteneväisyyksiä. Jälleen kerran jouduin pohtimaan talven määritelmää tutkielmassani. Haluan selvittää, miten talvi näyttäytyy suomalaisen metallimusiikin

¹³⁶ Kuusela 2021.

¹³⁷ HANGING GARDEN - Tales from the Skeleton Lake - pt1 YouTube -video.

kuvastossa. Oletukseni oli se, että yhtyeet halusivat tietoisesti tuoda kuvalla esiin talvea. Kiinnostuin siitä, millaisin tunnistettavain elementein talvea rakennettiin. Varsin nopeasti huomasin kuitenkin talven laajenevan pohjoisuuteen. Osa kansikuvista ei välttämättä viestinyt niinkään talvea, vaan yleisemmin pohjoista maisemaa ja maantieteellistä sijaintia. Eroa talven ja pohjoisuuden välillä on vaikea tehdä, koska ne kuuluvat ikään kuin yhteen. Kuten Karjalainen on puhunut ”pohjoisen narratiiveista” nämä ovat juuri niitä. Viitekehyksenä on pohjoisuus, jonka sisällä tärkeä elementti on talvi. Mutta aineistoissani on heti poikkeus tähän hypoteesiin. Hanging Gardenin *Skeleton Lake* -albumi on saanut inspiraationsa Himalajan vuoristossa sijaitsevasta järvestä. Kohde ei siis suoranaisesti liity talveen tai edes pohjoisuuteen. Kuitenkin albumin eräs teema ja toinen inspiraation lähde on talvi ja talvinen luonto. Albumilta löytyvät mm. kappaleet *Kuura*, *Winter's kiss* ja *Tunturi*. Yhdistävä linkki Himalajan ”luurankojärven” ja talven välillä onkin kylmyys, armottomuus ja ankarissa luonnon oloissa selviytyminen; olennaiset osat pohjoisen narratiiveista. Voisiko siis ajatella, ettei kuvien maantieteellisillä sijainneilla oikeastaan ole merkitystä, vaan sillä mitä ne edustavat?

Esimerkiksi Ensiferumin kansikuvassa liikutaan mahdollisesti Tuonelassa, jota ei voi sijoittaa mihinkään tiettyyn paikkaan, vaan se on vainajien koti, vainajala. Suomalais-ugrilaisten kansojen maailmankuvassa on liikuttu etelä-pohjoinen -akselilla. Pohjoisimmilla kansoilla kuolleiden koti vainajala on sijainnut nimenomaan kylmässä ja pimeässä pohjoisessa. Maailmankuvaan on kuulunut myös vainajalaan johtava vesitie.¹³⁸ Mytologian mukaan Tuonelassa kulki Tuonelan virta, joka erotti elävät ja kuolleet toisistaan ja joka piti ylittää Tuonelaan päästäkseen.¹³⁹ Uskomusten mukaan Tuonelakin liittyy vahvasti pohjoisuuteen, mitä kuvassa puoltavatkin kylmät värisävyt, jää, lumi ja vuoret.

Aineistoni kuvissa korostuvatkin ylevät maisemat. Aineistoni kuvien luonto on villi, koskematon ja ankara. Ihmisen kädenjäljen sijaan maisemaa hallitsevat vuoret, paksut hanget, villit eläimet ja virtaavat vedet. Monessa kuvassa tämä kaikki tapahtuu vielä öiseen aikaan. Viidessä aineistoni kuvassa on ylevän luonnon keskellä ihminen. *Wintersun*-albumin (kuva 9) kansikuvassa henkilö makaa lumessa, osittain siihen hautautuneena. Kuvasta ei voi päätellä onko henkilö enää edes elossa. Hän näyttää siltä kuin olisi liikkunut tiettyyn suuntaan ja sitten

¹³⁸ Siikala 2009, 173.

¹³⁹ Pulkkinen & Lindfors 2016, 368.

väsynyt kesken matkan. Kenties hetken ryöminyt maata pitkin, kunnes on uupuneena jäänyt makaamaan paikoilleen. Henkilön tarinaa ei voi kuvasta päätellä, mutta syntyy kuitenkin vaikutelma, että hän on ankarien luonnonolojen uhri. Pakkanen ja kylmyys ovat väsyttäneet jonnekin, kenties kotiin valoa kohti matkalla olevan. Turva on jossain, mutta muuten ympärillä on vain koskematonta erämaata.

Land Of The Ending Time-albumin (kuva 12) kannessa oleva henkilö liikkuu niin ikään jylhissä maisemissa. Hän soutaa jäistä virtaa pitkin ja on selkeästi matkalla jonnekin. Tunnelma kuvassa on kuitenkin melko rauhallinen, eikä henkilö näytä kiirehtivän. Matkalaisen edessä joki katoaa usvaan, ja myös tämä luo maagisen rauhallisen tunnelman. Jopa kuvan vesi tuntuu virtaavan rauhallisesti. Seesteisestä tunnelmasta huolimatta tästäkin kuvasta syntyy vaikutelma, että ollaan luonnon armoilla.

Albumin yhteydessä julkaistu promootiokuva (kuva 13) taas liikkuu samoissa teemoissa, mutta sen tunnelma luo räikeän kontrastin kansikuvan seesteisyydelle. Siinä missä kansikuvan henkilö näyttää lähes pysähtyneeltä soutuessaan rauhallisesti virtaavaa vettä pitkin, näyttävät kansikuvan henkilöt olevan lähdössä taisteluun. He ovat vihaisia ja ehkä jopa pelokkaita, valmiina kohtaamaan sen, mikä heitä kuvan ulkopuolella odottaakaan. Vene on parhaat päivänsä nähnyt ja syntyy vaikutelma, että yhtye on jo kokenut kaikenlaista. Kuva ei ole seikkailun alku- tai loppupiste. He ovat tulossa jostain ja menossa jonnekin. Sekä takana, että edessä on koettelemuksia.

Taistelua ja vaaroja näyttää odottavan myöskin *From Afar*-albumin kannessa (kuva 14) seikkaileva muinaisten aikojen soturihahmo. Häinkin on luonnon ja ankarien olosuhteiden armoilla, kenties aikaisemman tulkinnan mukaisesti Tuonelassa. Soturilla on miekka ja kilpi käsissä, valmiina käyttöön. Ilme on ankaran vihainen ja henkilö näyttää siltä kuin olisi valmis kohtaamaan jonkin uhan ja taistelemaan. Tapahtumapaikka näyttää kylmältä ja hämärältä. Se on vuorien kupeessa, valon ulottumattomissa. Uhkaavaa tunnelmaa lisäävät pääkallot. Myös kuvan mustat linnut tuntuvat raakkuvan varoittavasti.

Wolfheartin promootiokuvassa (kuva 16) taasen on hieman erilainen tunnelma. Kuva on hyvin perinteinen tapa kuvata maisemaa ja sen kokijaa. Ihminen on kiivennyt korkealla mäelle, josta katselee alas järvelle. Ihminen on maiseman keskiössä ja seisoo kuin olisi valloittanut maailman. Kasvoja, eikä ilmettä näy, mutta asento on kuitenkin melko ylväs. Ei

näytä siltä, että henkilö olisi viimeisillä voimillaan rämpinyt armottomassa erämaassa luonnon armoilla. Enemmänkin hän seisoo voittajana kaiken yläpuolella. Toisaalta henkilön vaatetus väreineen sulautuu ympäröivään maisemaan, kuin hän olisi osa sitä. Kuvaan on todennäköisesti jälkikäteen editoitu usvaa ja valonsäteitä. Ne yhdessä kuvan värimaailman kanssa luovat melko seesteisen, jopa maagisen tunnelman. Kuvasta ei voi päätellä, onko henkilö matkalla jonnekin. Katseleeko hän vain talvista maisemaa, vai etsiikö katseellaan jotain maamerkkiä tai päämääräänsä.

Ihmishahmojen lisäksi kuvissa eläimiä, eikä mitä tahansa kotieläimiä, vaan yleensä juuri kesyttömään luontoon yhdistettyjä villieläimiä. *Talviyö*-albumin kannessa (kuva 11) seikkailevat Sonata Arctican kuvastolle tyypillisesti susi ja kaksi korppia. Susi ulvoo valkeana hohtavaa täysikuuta, jonka ympärillä korpit lentävät. Mustia lintuja löytyy myöskin *From Afarin* kannesta (kuva 14) Harmaan värityksensä vuoksi linnut muistuttavat korppien sijaan variksia. Wolfheartin promootiokuvasta (kuva 16) taas löytyy suden näköinen koira. Koska yhtyeen nimi on Wolfheart (susisydän) tulkitsen eläimen viittaamaan juuri suteen. Kuvan koira näyttää kuitenkin hyvin lempeältä ja kiltiltä, eikä niinkään villin luonnon kesyttämättömältä pedolta. Eläimellä ja kuvan henkilöllä näyttää olevan hyvä suhde. *The Forest Seasons*in kansikuvan kehyksissä (kuva 10) taas on useampi eläinhahmo, muun muassa korppeja ja susi.

Jylhissä ja koskemattomissa erämaamaisemissa on runsaasti talven elementtejä. Kuvien sävy maailma on *The Forest Season*in ruskeita värejä lukuun ottamatta hyvin sininen. Värisävyillä luodaan kylmää tunnelmaa ja synnytetään mielikuvia talvesta ja pohjoisesta. Kuvissa toistuvat paksut valkeat hanget ja lumiset vuoret. Kuvissa on runsaasti puita, pääasiassa pohjoisia havupuita. Osa on paksun tykkylumen peitossa. Seitsemässä kuvassa on vettä. Joko liikkumattomana jäisenä järvenä, tai sitten hyytävänä virtaavia jokia tai puroja.

Eräs yhdistävä tekijä aineistoni kuvissa oli taivas ja sen suuri rooli. Usein taivas vie vähintään kolmasosan kuvista. Taivaat ovat täynnä erilaisia taivaankappaleita, kuten kuita, tähtiä ja jopa revontulia. Kuvissa toistuu myös jonkinlainen utu tai usva, joka mystisen näköisenä kohoaa vedestä tai taivaanrannasta. Tämän udun lisäksi taivailta löytyi paljon valkeita pisteitä, jotka saattaa tulkita joko tähdiksi tai sitten lumisateeksi. Lähes kaikissa kuvissa on yö tai muuten todella hämärää. Poikkeuksen loi *The Forest Seasons*, missä aurinko loista kuvan taustalta valaisten kaiken.

Taivaiden suuri rooli kuvissa on toisaalta ymmärrettävä taiteellinen ratkaisu, joka mahdollistaa yhtyeen logolle tarvittavan tilan. Taivas antaa logolle suhteellisen yksinkertaisen taustan, olematta kuitenkaan vaan tylsä ja valkoinen taustalakana. Hangin Gardenia lukuun ottamatta kaikilla yhtyeillä on oma tunnistettava logonsa. Kaikkien logojen tyyli ja muotokieli on hyvin samankaltaista.

Edellisessä alaluvussa kävi ilmi, miten levyjen taustoilta löytyy hyvin samanlaisia ajatuksia ja inspiraation lähteitä. Tämä kaikki näkyy myös kuvissa, joista on helposti löydettävissä samankaltaisia elementtejä ja kuvat on rakennettu samankaltaisten kaavojen mukaan. Kuvat eivät oikeastaan kuvaa todellista maailmaa. Ne ovat taiteilijoiden ja muusikoiden subjektiivisia näkemyksiä talvesta ja luonnosta. Maisemat ovat hyvin jylhiä ja romanttisia. Ne kuvaavat sellaista koskematonta erämaata, jota ei välttämättä enää ole edes saavutettavissa.

6 Pohjoisuuden vastaanotto

Aiemmin käsittelin pohjoisen narratiiveja ja miten erityisesti musiikkimediat ovat helposti tarttuneet tiettyihin teemoihin kirjoittaessaan suomalaisista metalliyhtyeistä. Tämä näkyi myös aineistoni yhtyeiden kohdalla. Etsiessäni haastatteluja ja levyarvosteluja kuvaston analysoinnin avuksi, huomasin, miten talvi nousi usein otsikoissa asti esiin. Vaikka levyissä oli monenlaisia teemoja, kuvailtiin niitä kuitenkin melko pohjoisin ja talvisin sanoin.

Esimerkiksi Wintersunin nimikkoalbumista kirjoitettiin musiikkilehti Soundissa seuraavasti: ”Wintersunin on mainostettu tulevan maasta, jossa talvet ovat pitkiä ja kylmiä. Juuri talven kirpeys ja pakkasen purevuus ovatkin osuvia mielikuvia yhtyeen sävellysten punaisesta langasta”.¹⁴⁰

Sonata Arctican Talviyö-albumista kirjoitti Kaaoszine, miten ”Albumin avausraitia *Message From The Sun* polkee menemään kuin poro lumihangessa ja onnistuu maalaamaan mielikuvan talvisesta sielunmatkasta läpi pohjoisten maiden revontulien loistaessa taivaalla. Vaikka kyseessä ei niinkään ole talvialbumi – mitä tosin voisi odottaa ottaen huomioon albumin nimen – talvinen teema toistuu myös muutamassa muussa albumin kappaleessa, mikä ei ole ollenkaan negatiivista”.¹⁴¹ Imperiumi taas puolestaan oli sitä mieltä, että ”parhaimmillaan yhtye onkin silloin, kun tästä kaikesta poimitaan parhaat palat ja ne isketään läpi hyisenä puhaltavasta pohjoistuulesta, revontulten välkkeestä ja kaamoksen sydämessä pilkottavasta valonhäivähdyksestä koostuvasta suodattimesta”.¹⁴²

Imperium arvosteli Wolfheartin *Winterborn*-albumin sanoin: ”kukin tulkitkoon kuten parhaaksi katsoo, mutta minulle Winterborn-levyn musiikki avautuu mielentilana; ihmisen tasapainoisuutena suhteessaan luontoon ja ymmärryksenä mitättömyydestään sen rinnalla. Näiden kappaleiden brutaalit pohjatuulet ja purevat pakkaset kätkevät tuiskuunsa kuumaa verta ja melodista lämpöä hakkaavan villieläimen sydämen. Lähemmässä tarkastelussa monimuotoisista biiseistä löytyy yksityiskohtien kauneutta kuin lumihiutaleista, toivoa kuin keväthangella kiiltävästä auringonkajosta ja kunnioitusta herättävä määrä sisäistä voimaa”.¹⁴³

¹⁴⁰ Säynekoski 2007.

¹⁴¹ Mäenpää 2019.

¹⁴² Sorola 2019.

¹⁴³ Ollila 2013.

Kaaoszinen kirjoitti samasta levystä, miten ”sanoitukset ovat tapansa mukaan pitkän talvikauden innoittamia tuntemuksia pimeydestä, kylmästä ja siitä synkkyystä, joka piinaa miehen mieltä”.¹⁴⁴ Eräässä levyarvostelussa Kaaoszine kutsui yhtyettä ”Talvimetallin ykkösanimeksi”.¹⁴⁵

Kaaoszine nosti pohjoisuuden esiin myös Hanging Gardenin kohdalla, kirjottaen miten ”*Skeleton Lake* -albumin sydän on pohjoisessa tunturien ja viimeisen pohjoistuulen äärellä”.¹⁴⁶ Metalliluola taas arvosteli Suotanan albumin hyvin samanlaisin termein, ja kuvaili miten ”Levyn kansitaide ja promokuvat kertovat albumista paljon, kylmiin talvimaisemiin uppoutuu väkisin ja viileän pohjoistuulen voi tuntea jopa alkukesän auringon lämmittäessä poskipäitä”.¹⁴⁷

Näistä esimerkeistä huomaa heti, miten samanlaisin sanoin yhtyeistä ja heidän musiikistaan puhutaan. Esiin nostetaan talven kirpeys, pureva pakkanen, hyinen pohjoistuuli, revontulet, kylmät talvimaisemat, mutta myös jokin toivonkipinä kaamoksen keskellä. Edellisissä luvuissa kävi ilmi, miten kaikilla tutkimukseni albumeilla ja yhtyeillä on yhteisiä teemoja ja inspiraationlähteitä musiikissaan. Silti kaikki ovat kuitenkin omia yksilöitään ja esimerkiksi albumien teemat ulottuvat talvisia maisemia pidemmälle. Kuitenkin musiikkimediat puhuvat niistä samoilla tavoilla.

Nämä esimerkit rajoittuivat vain suomalaisiin musiikkimedioihin. Niiden perusteella voidaan kuitenkin ajatella, että ainakin kotimaiselle yleisölle kyseisiä yhtyeitä markkinoidaan talvisten ja pohjoisten narratiivien avulla. Jotta voitaisiin selvittää, miten talvisuus puree ulkomaalaiseen yleisöön, tarvittaisiin uusi ja laajempi tutkimus. Olen kuitenkin varma, että suomalaisella metallimusiikilla on kysyntää ja fanikuntaa maan rajojen ulkopuolella.

Joka vuosi suoratoistopalvelu Spotify julkaisee erilaisia tilastoja palvelun käyttäjien kuunteluhistoriasta. Samoin yhtyeet saavat tilastoja, joissa näkyy esimerkiksi miten monessa eri maassa yhtyettä on kuunneltu. Osa yhtyeistä jakaa näitä tietoja somekanavillaan. Vuoden

¹⁴⁴ Mäenpää 2013.

¹⁴⁵ Nayeripoor 2020.

¹⁴⁶ Pakkonen 2021.

¹⁴⁷ Saarinen 2018.

2021 tilaston mukaan Suotanalla on kuuntelijoita 91 maassa,¹⁴⁸ Sonata Arcticalla 162 maassa,¹⁴⁹ Hanging Gardenilla 124 maassa¹⁵⁰ ja Ensiferumilla 149 maassa.¹⁵¹ Wintersunin ja Wolfheartin tilastoja ei ollut nähtävillä, mutta on hyvin todennäköistä, että luvut vastaavat edellä mainittuja. Jo tästä tilastosta voi päätellä, että kyseisillä suomalaisilla metalliyhtyeillä on kuuntelijoita ympäri maailmaa.

Kuva 18. Sonata Arctican Spotify -tilasto. Sonata Arctican Instagram -julkaisu 2.12.2012.

Lisäksi on olemassa erilaisia sivustoja, joilta löytyy tilastoja artistien keikoista ja kiertueista. Nämä sivustot ovat lähes aina Wikipedian kaltaisia, eli kuka tahansa voi käydä lisäämässä ja muokkaamassa tietoja. Tässä luvussa käytän lähteenä Setlist-fm -sivustoa¹⁵², josta löytyy nimensä mukaisesti konserttien kappalelistoja, mutta myös tilastoja keikkoihin liittyen. Itse olen käyttänyt sivustoa useasti, kun olen halunnut tietää mitä kappaleita yhtyeet ovat keikoillaan soittaneet ja olen kokenut sivuston melko luotettavana.

¹⁴⁸ Suotanan Instagram -julkaisu 17.12.2021.

¹⁴⁹ Sonata Arctican Instagram -julkaisu 2.12.2021.

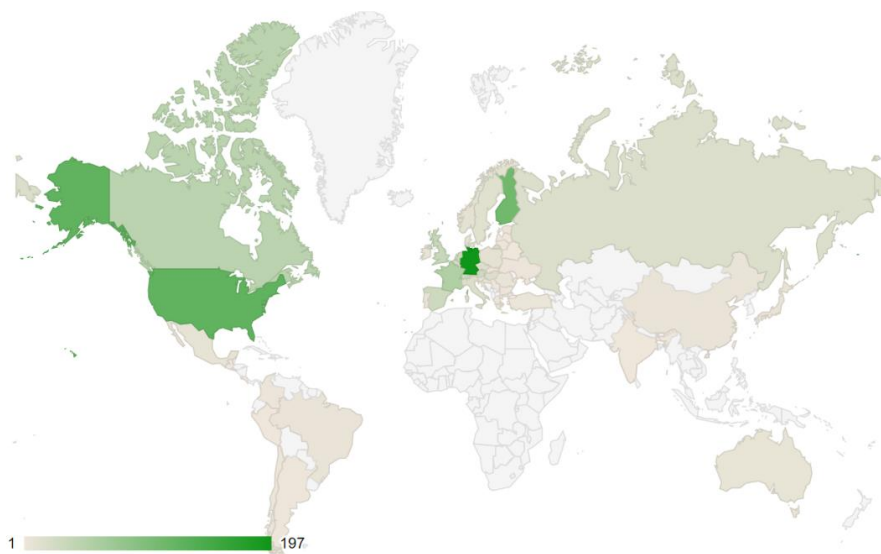
¹⁵⁰ Hanging Gardenin Instagram -julkaisu 7.12.2021.

¹⁵¹ Ensiferumin Instagram -julkaisu 11.12.2021.

¹⁵² <https://www.setlist.fm/>

Setlist-fm -sivustolta löytyy esimerkiksi jokaisen yhtyeen oma kiertuekartta, joka esittää missä maissa ja maanosissa yhtye on kiertänyt. Tämän sivuston karttojen mukaan Suotana¹⁵³ ja Hanging Garden¹⁵⁴ ovat kiertäneet ainoastaan Suomessa. Kaikki muut tutkimukseni yhtyeet ovat kiertäneet Eurooppaa, Pohjois-Amerikkaa ja Wintersunia¹⁵⁵ lukuun ottamatta myös Etelä-Amerikassa. Ensiferum¹⁵⁶, Wintersun ja Sonata Arctica¹⁵⁷ ovat käyneet Australiassa, Kiinassa ja Japanissa. Myös Wolfheart¹⁵⁸ on vieraillut Japanissa, ja Ensiferum ainoana Intiassa.

Concert Map

Kuva 19. Ensiferumin kiertuekartta. Kartasta näkee, että yhtyeellä on ollut eniten keikkoja Suomessa, Saksassa ja Pohjois-Amerikassa. Setlist-fm.

¹⁵³ Suotana kiertuekartta.

¹⁵⁴ Hanging Garden kiertuekartta.

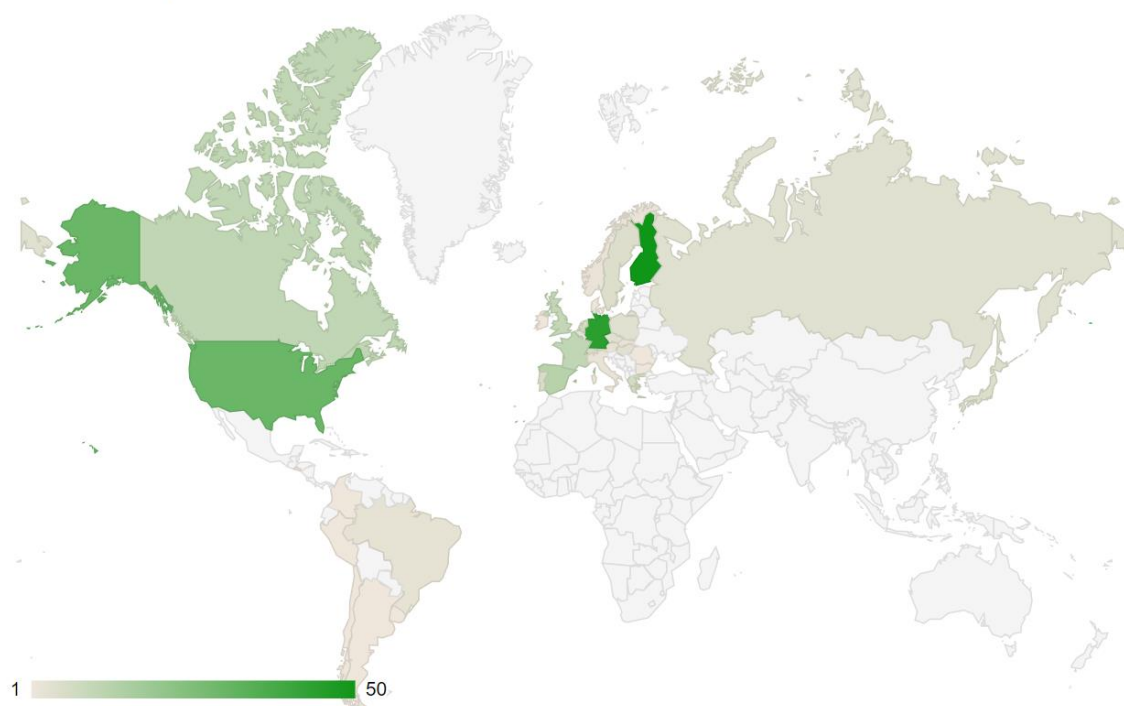
¹⁵⁵ Wintersun kiertuekartta.

¹⁵⁶ Ensiferum kiertuekartta.

¹⁵⁷ Sonata Arctica kiertuekartta.

¹⁵⁸ Wolfheart kiertuekartta.

Concert Map

Kuva 20. Wolfheartin kiertuekartta. Myös tämän yhtyeen keikat ovat suuntautuneet pääasiassa Suomeen, Saksaan ja Pohjois-Amerikkaan. Setlist-fm.

Edellä mainittujen tilastojen perusteella voi siis todeta, että tutkimukseni yhtyeillä on faneja Suomenkin ulkopuolella. Tuskin mikään yhtye matkustaisi valtameren toiselle puolelle, jos se ei olisi kannattavaa. Eniten kiertueita on Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa, mutta osa bändeistä on tehnyt jo useampia kiertueita esimerkiksi Etelä-Amerikassa, missä suomalaisella metallimusiikilla on oman kokemukseni mukaan runsaasti faneja. Tämän tutkielman perusteella ei kuitenkaan voida tehdä johtopäätöksiä siitä, että ovatko juuri talviset ja pohjoiset teemat niitä, jotka vetävät ulkomaalaisia faneja puoleensa. Seuraava esimerkkikuva on Sonata Arctican Latinalaisen Amerikan kiertueen mainos.

Kuva 21 & 22. Sonata Arctican promootiokuva ja siitä muokattu kiertuemainos. Reuter Music & Photography. Sonata Arctican Facebook -julkaisut 3.9.2019 & 9.10.2019.

Tämä kuvapari tuo esiin, miten suomalaista metallimusiikkia saatetaan mainostaa ulkomailla juuri talvisuuden kautta. Sonata Arctican promootiokuva ei ole ollenkaan talvinen. Mutta kun kuvaa käytetään mainostaessa Latinalaisen Amerikan kiertuetta, on taustalle muokattu *Talviyö*-albumin kansikuva. Vaikka levyn teemana ei ole talvi, ja Sonata Arctican musiikin teemat laajenevat vuodenaikojen ja luonnon ulkopuolelle, mainostetaan keikkaa kuitenkin talvisella kuvalla. Kuvasta syntyy vielä sellainen vaikutelma, kuin keulahahmo Tony Kakko vetäisi ihmisiä mukaansa talvisiin maisemiin, kuin keikalle menemällä voisi päästä kuvanmukaisiin tunnelmiin.

Tämä talvinen kuva ei liene sattumanvaraisesti valittu. Oletan, että yhtyettä on haluttu mainostaa juuri talvisuus edellä. Kuvan perusteella voisi tehdä päätelmiä, että ehkä talvisuus myy. Mainoksen tavoitteena kun on kuitenkin myydä ja markkinoida. Saada toisella puolella maailmaa tapahtuva, varmasti taloudellisesti riskialtis kiertue kannattavaksi.

Esimerkkini osoittavat, miten media todellakin tarttuu helposti tietynlaisiin teemoihin ja asettaa yhtyeet samankaltaiseen talven muottiin. Voi todeta, että pohjoisen narratiivit suomalaisen metallimusiikin ympärillä jatkuvat yhä, ja sitä kautta vahvistuvat entisestään.

7 Johtopäätökset

Omien kiinnostusten kohteideni pohjalta lähdin tukimaan talven representaatioita suomalaisessa metallimusiikin kuvastossa. Halusin selvittää, miten talvea kuvataan, ja miten se on päätynyt kuvastoihin. Lisäksi minua kiinnosti, löytyykö suomalaisen metallimusiikin talvisen kuvaston, ja varhaisemman suomalaisen talvisen maalaustaiteen väliltä yhteneväisyyksiä.

Aloitin tutkielmani selvittämällä ilmiön taustoja ja olosuhteita. Suomi on pohjoinen maa, missä vuodenajat ja talvi ovat aikojen saatossa vaikuttaneet suuresti elämään ja arkeen. Täällä on ainutlaatuinen luonto ja neljä vuodenaikaa, jotka ovat jättäneet jälkensä suomalaiseen kulttuuriin. Suomalaista kansallista identiteettiä on vahvasti rakennettu käyttäen hyväksi juuri luontoa ja maisemia. Kansallisuusaatteen siivittämänä abstrakti kansakunnan käsite kiinnitettiin maisemakuvastoihin ja suomea alettiin esimerkiksi kuvata tuhansien järvien maana. Tämä loi pohjaa sille, millaisia maisemia pidettiin suomalaisina. Suomalainen luonto ja maisemat inspiroivat lukuisia taiteilijoita. Aluksi suomalaista talvea kuvasivat vain ulkomaalaiset taiteilijat ja tutkimusmatkailijat. Kuitenkin 1800-luvulla suomalainen talven kulttuuri alkoi kasvaessaan saada uusia muotoja, ja vuosisadan aikana talvi vakiintui osaksi suomalaista taidetta. Tämä kaikki loi pohjan myöhemmälle talven taiteelle.

Tämä näkyy 2000-luvun suomalaisen metallimusiikin kuvastoissa. Kuvissa toistetaan samoja kansallisromanttisia luontokäsityksiä, kuin reilu sata vuotta aiemmin. Ylhäältä nähty järvimaisema, tykkylumiset puut, valkeat hanget, havupuut, virtaavat vedet ja villi ja koskematon erämaa kuvien aiheina eivät ole mitenkään uusia. Aineistoni kuvat mahtuvat samoihin raameihin kuin valitsemani varhaisemmat talviteokset. Tämä osoittaa, että ainakaan näiden kuvien suhteen mitään uutta ei ole luotu, vaan jatkettu pitkää talvikuvauksen perinnettä.

Kansallisromanttiset luonnon ihanteet ovat osa suomalaista myyttistä miljöötä, jonka keskellä metallimusiikotkin ovat kasvaneet. He ovat altistuneet samanlaisille historiallisille kulttuurikertomuksille ja omaksuneet sitä osittain tietämättäänkin. Tämän kaiken pohjalta on syntynyt suomalainen metallimusiikki, jonka kuvastossa näkyy suomalaiselle kulttuurille ominaisesti juuri luonto. Moni tutkielmani muusikko kertoikin musiikin pohjalla olevan ympäröivä luonto ja vuodenajat, jotka ovat toimineet inspiraation lähteenä. Luontosuhde,

kunnioitus luontoa kohtaan ja kasvuympäristö on koettu tärkeiksi vaikuttimiksi musiikin taustalla. Siksi ei ehkä ole sattumaa, että kuvasto on rakentunut jo aiemmin luodulle pohjalle.

Talvi toimii siis osana muuta luontoa ja vuodenaikoja muusikoiden inspiraation lähteenä. Ilmeisesti luonto ja talvi ovat hyvin tiivis osa muusikoiden omaa elämää, sillä ne nostettiin esiin, vaikka levyjen teemat olisivatkin jotain aivan muuta. Joidenkin levyjen aiheena kuitenkin oli talvi selkeästi, ja kyseinen vuodenaika toimi lyriikoidenkin päätemana. Toisinaan aiheena oli yleisemmin luonto ja vuodenajat, jolloin talvi tuli esiin osana niitä. Usein talvi valikoitui metaforaksi ihmisen sisäisille tunteille. Toisaalta vaikka musiikin saattoi tulkita hyytävän kylmäksi, oli muusikon oma kokemus talvesta positiivinen. Talvi saatettiin kokea valoisana ja ”kivana” vuodenaikana, eikä pelkästään synkkänä selviytymistaisteluna. Talvi selkeästi nivoutui osaksi monen muusikon identiteettiä ja tätä kautta osaksi musiikkia ja siihen liittyviä kuvastoja.

Tutkielmani aikana talvi kuitenkin muuttui laajemmaksi pohjoisuuden käsitteeksi. Aineistoni kuvissa esiin tuli enemmänkin pohjoisuuden elementtejä, kuin juuri talvea. Maisemat olivat toki talvisia, mutta eivät esimerkiksi täysin suomalaisia. Osa kuvista tuntui kuvastavan juuri perinteisen pohjoista, jylhää vuoristoista maisemaa. Toisaalta kuvien maisemat olivat paikantamattomia, eikä oikeastaan mikään liittänyt niitä tiettyihin maantieteellisiin sijainteihin. Kuvien päätemana olivatkin kylmyys, ankara luonto ja sen armoilla oleminen, jylhät ja romanttiset, koskemattomat maisemat, sekä pimeys tai hämärä. Tämä kaikki on lukuisten levyjen tekoprosessiin liittyvien valintojen ja rajausten lopputulos. Kenties pelkkä talvi ei olisi yksistään luonut haluttua vaikutelmaa, joten hankien lisäksi vaikutelmaa vahvistettiin esimerkiksi juuri vuorilla ja öisillä tähtitaivailla. Tutkielmani kuvat eivät vastaakaan todellista talvea, jonka voimme nähdä ympärillämme. Ne ovat niiden tekijöiden luomia representaatioita talvesta, subjektiivisesti rakennettuja todellisuuksia. Ne heijastelevat muusikoiden ja taiteilijoiden käsityksiä ja mielikuvia talvesta ja pohjoisesta.

Musiikin kuvasto on luotu tiettyyn tarkoitukseen kuluttajaa varten. Levynkansien tehtävänä on ohjata vastaanottajan tulkintoja tiettyyn suuntaan ja paljastaa jotain levyn sisältämästä musiikista. Yleisestikin populaarimusiikissa vastaanottajan oma tulkinta on tärkeintä ja myös moni muusikko korostaa tätä. Siksi voi todeta, että katsoja itse osallistuu kuvan merkityksen tuottamiseen. Kuvien talvisuus syntyy kenties jo suunnittelu- ja tuotantovaiheessa, mutta määrittyä lopulta katsojan silmissä. Ainakin esimerkkieni musiikkimedit tarttuivat yhtyeiden

talvisiin teemoihin, ja sitä kautta voidaan ajatella talvisuuden välittyneen vastaanottajille. Esimerkiksi talvi, kylmyys ja pureva viima nostettiin pohjoisen narratiivien mukaisesti esiin levyistä puhuttaessa.

Suomalaisen metallimusiikin talvisen kuvaston juuret ovat suomalaisessa maalaustaiteessa. Näin ollen kuvasto on osa jatkumoa, osoittaen että talven kuvaukset ovat elävä ja jatkuva ilmiö, eivät ainoastaan menneisyyden jäännös. Voikin kiteyttää, että suomalaisesta luonnosta, pohjoisen maisemasta ja neljästä vuodenaikasta inspiroituneille muusikoille Suomi on ”tuhansien jäätynneiden järvien maa”.

Lähteet

Kaikki internet lähteet tarkastettu 1.1.2022.

Kirjallisuus

Ahtola-Moorhouse, Leena. *Pekka Halonen: Lumisia männyntaimia.*

<https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/494188>

Antrop, Marc. *A brief history of landscape research.* Teoksessa *The Routledge Companion to Landscape Studies.* Toim. Peter Howard, Ian Thompson, Emma Waterton & Mick Atha. 2nd ed. Routledge, 2019.

Chilli, Samatha. *Hanging Garden's Toni Hatakka: "We Are Flirting in New Directions Stylistically" on Upcoming Album "Skeleton Lake".* Metal Solstice, 10.3.2021.

<https://metalsolstice.com/2021/03/10/hanging-gardens-toni-hatakka-we-are-flirting-in-new-directions-stylistically-on-upcoming-album-skeleton-lake/>

Corner, James. *Foreword.* Teoksessa *Representing Landscapes: Digital.* Toim. Nadia Amoroso. Routledge, 2015.

Dixon, Mark. *Representation: Stuart Hall.* Teoksessa *Media Theory for A Level.* Routledge, 2020.

Fält, Katja & Ockenström, Lauri. *Ikonografia.* Teoksessa *Taidetta tutkimaan – menetelmiä ja näkökulmia.* Toim. Annika Waenberg & Satu Kähkönen. Kampus Kustannus, Jyväskylä, 2012.

Gunnarsson, Torsen. *Luonto kuvastimena – Viisi näkökulmaa pohjoiseen maisemamaalaukseen.* Teoksessa *Luonnon lumo – Pohjoimainen maisemamaalaus 1840–1910.* Toim. Leena Ahtola-Moorhouse, Frode Ernst Haverkamp, Torsten Gunnarsson, Peter Norgaard Larsen. Narayna Press, Odder, Tanska, 2006.

Halosenniemi-kotisivut. *Pekka Halonen: Ensi lumi.*

https://www.halosenniemi.fi/halosenniemi/sivu.tmpl?sivu_id=206

Hautala-Hirvioja, Tuija. *Talvi kuvataiteessa*. Teoksessa *Talven taidetta – Puheenvuoroja talven kulttuurista, talvitaiteesta ja lumirakentamisesta*. Toim. Maria Huhmarniemi, Timo Jokela, Timo. *Johdanto*. Teoksessa *Talven taidetta – Puheenvuoroja talven kulttuurista, talvitaiteesta ja lumirakentamisesta*. Toim. Maria Huhmarniemi, Timo Jokela & Susanna Vuorjoki. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaistuja, Rovaniemi, 2003.

Hirsjärvi, Sirkka *Kvalitatiivinen tutkimus*. Teoksessa *Tutki ja kirjoita*. Toim. Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes & Paula Sajavaara. Tammi, Hämeenlinna, 2009.

Häyrynen, Maunu. *Kuvitettu maa – Suomen kansallisen maisemakuvaston rakentuminen*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Espoo, 2005.

Infernon toimitus. *Inferno tarjoaa: kuuntele uusi Wolfheart-albumi!* Inferno, 7.10.2013.

<https://www.inferno.fi/uutiset/inferno-tarjoaa-kuuntele-uusi-wolfheart-albumi/>

Jacobs, Frank. *A world map of heavy metal density*. Big Think, 9.4.2012.

<https://bigthink.com/strange-maps/560-a-world-map-of-heavy-metal-density/>

Jalonen, Samuli. *Haastattelut: Wolfheart*. Kaasozine, 21.8.2015.

<https://kaasozine.fi/wolfheart-haastattelu-2015/>

Karjalainen 2020a: Karjalainen, Toni-Matti. *Hevillä on vientiä! ja tutkimusta*. Rihveli 1/2020.

Helsingin opettajien ammattiyhdistys ry, Forssa, 2020. <https://hoay.fi/wp-content/uploads/2020/03/Rihveli-1-2020-NET.pdf>

Karjalainen 2020b: Karjalainen, Toni-Matti. *And So, Finland Became a Heavy Metal Nation*. Teoksessa *Made in Finland - Studies in Popular Music*. Toim. Toni-Matti Karjalainen & Kim Kärki. Routledge, 2020.

Karjalainen, Toni-Matti. *Pohjoisen laulut – Suomalaisem hevimetallin matka maailmalle*. Docendo, Jyväskylä, 2021.

Karjalainen, Toni-Matti & Kärki, Kim. *Preface*. Teoksessa *Made in Finland - Studies in Popular Music*. Toim. Toni-Matti Karjalainen & Kim Kärki. Routledge, 2020.

Karjalainen, Tuula. *Kantakuvat – Yhteinen muistimme*. Maahenki, Helsinki, 2009.

Konttinen, Riitta. Helmi Biese (1867-1933) Kansallisbibliografia, 2.9.1998.

<https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/3305>

Konttinen, Riitta. *Sammon takajat – Nuoren Suomen taiteilijat ja suomalaisuuden kuvat*. Otava, Keuruu, 2001.

Kuusela, Niko. *Hanging Gardenin Kuura on oodi hyisen kauniille pohjolan talvelle*.

Kaasozine, 9.4.2021. <https://kaaoszine.fi/hanging-gardenin-kuura-on-oodi-hyisen-kauniille-pohjolan-talvelle/>

Kyle, Metal Reviews. *Interview: Ensiferum*. Metal Review, 2009.

<https://www.metalreviews.com/interviews/136>

Kärjä, Antti-Ville. *Musiikki ja kuva*. Teoksessa *Populaarimusiikin tutkimus*. Toim. Marko Aho & Antti-Ville Kärjä. Vastapaino, Tallinna, 2007.

Laakso, Markus. *Folk metal Big 5 – Suomalaiset folk metal -jättiläiset*. Like, Helsinki, 2020.

Laaksonen, Sampo. *Tekijyys levynkansisuunnittelussa*. Visuaalisen kulttuurin maisteriohjelman opinnäyte, Aalto yliopisto, 2015.

https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/16307/master_Laaksonen_Sampo_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laamanen, Susanna. *”Tuhansien laulujen maa” – Maisema ja identiteetti 1980- ja 1990-lukujen suomenkielisessä rocklyriikassa*. Jargonia 30/2017. Helan tutkijat ry, 2017.

<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/56239>

Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen Pekka. *Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria*. Teoksessa *Tapaustutkimuksen taito*. Toim. Markus Laine, Jarkko Bamberg & Pekka Jokinen. Gaudeamus, Helsinki, 2007.

Leppäranta, Matti. *Lumen ja jään maa*. Vastapaino, Tampere, 2021.

Lukkarinen, Ville. *Kansallisen maiseman vertauskuvallisuus ja ympäristön tila*. Teoksessa *Suomi-kuvasta mielenmaisemaan – Kansallismaisemat 1800- ja 1900-luvun vaihteen maalaustaiteessa*. Toim. Ville Lukkarinen, Annika Waenerberg. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Hämeenlinna, 2004.

Lukkarinen, Ville. *Taiteen tarina*. Teoksessa *Katseen rajat – Taidehistorian metodologiaa*. Toim. Arja Elovirta & Ville Lukkarinen. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Jyväskylä, 1998.

Lunabba, Henry. *Suotana tarjoaa Lapin eksotiikkaa kylmässä ja raivoisassa paketissa*. Imperiumi, 24.6.2018. <https://www.impe.fi/articles/1/2597>

Malmanger, Magne. *Ylevä maisema*. Teoksessa *Luonnon lumo – Pohjoimainen maisemamaalaus 1840–1910*. Toim. Leena Ahtola-Moorhouse, Frode Ernst Haverkamp, Torsten Gunnarsson, Peter Norgaard Larsen. Narayna Press, Odder, Tanska, 2006.

Metalliluolan toimitus. *Sonata Arctica: ”Paluu takaisin edellyttää, että olet joskus ollut poissa”*. Metalliluola, 2.9.2019. <https://metalliluola.fi/sonata-arctica-paluu-takaisin-edellyttää-että-olet-joskus-ollut-poissa/>

Mustamo, Aila. *”Yö, metsä, aika ennen kristinuskoo.” Kotimaan ja kansakunnan representaatiot black metallissa ja folk metallissa Suomessa ja Norjassa*. Väitöskirja. Oulun yliopiston tutkijakoulu, Oulun yliopisto, Humanistinen tiedekunta, 2016.
<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526211497.pdf>

Mäenpää, Arto. *Arvostelu: Wolfheart – Winterborn*. Kaaoszine, 26.9.2013.
<https://kaaoszine.fi/wolfheart-winterborn/>

Mäenpää, Arto. *Herkkää ja kantaa ottavaa – arvostelussa Sonata Arctican ”Talviyö”*.

Kaaoszine. 2.9.2019. <https://kaaoszine.fi/herkkaa-ja-kantaa-ottavaa-arvostelussa-sonata-arctican-talviyo/>

Nayeripoor, Sirpa. *Talvimetallin ykkösnimi Wolfheart luo hitaasti nahkaansa – arviossa viides albumi ”Wolves Of Karelia”*. Kaaoszine, 31.3.2020. <https://kaaoszine.fi/talvimetallin-ykkosnimi-wolfheart-luo-hitaasti-nahkaansa-arviossa-viides-albumi-wolves-of-karelia/>

Ntouska, Sofia. *Tuomas Saukkonen (WOLFHEART) on RockOverdose: “Witness the wrath and beauty of Finnish winter!”* RockOverdose, 4.2.2016. <https://rockoverdose.gr/tuomas-saukkonenwolfheart-on-rockoverdose-witness-the-wrath-and-beauty-of-finnish-winter/>

Nuopponen, Aki. *”En halua missään tapauksessa jäädä jumiin vanhoihin juttuihin” – haastattelussa Wintersunin Jari Mäenpää*. Inferno, 9.10.2017. <https://www.inferno.fi/en-halua-missaan-tapauksessa-jaada-jumiin-vanhoihin-juttuihin-haastattelussa-wintersunin-jari-maenpaa-55948/>

Ollila, Mape. *Arvostelu: Wolfheart – Winterborn*. Imperiumi, 13.12.2013. <https://www.impe.fi/reviews/1/14734>

Pallasmaa, Juhani. 2019. *True North – A mythical dimension: Two masters of the North*. Teoksessa *North as a meaning in design and art*. Toim. Maija Mäkikalli, Ysanne Holt, Tuija Hautala-Hirvioja. Lapland University press, Rovaniemi, 2019.

Parkkonen, Aleksi. *Hanging Garden ei kaihda uusien asioiden kokeilemistä – haastattelussa yhtyeen yksi vokalisteista, Toni Hatakka*. Kaaoszine, 8.3.2022. <https://kaaoszine.fi/hanging-garden-ei-uusien-asioiden-kokeilemistä-haastattelussa-yhtyeen-yksi-vokalisteista-toni-hatakka/>

Parkkonen, Aleksi. *Hanging Gardenin ”Skeleton Lake” -albumin sydän on pohjoisessa tunturien ja viimeisen pohjoistuulen äärellä*. Kaaoszine, 23.9.2021. <https://kaaoszine.fi/hanging-gardenin-skeleton-lake-albumin-sydän-on-pohjoisessa-tunturien-ja-viimeisen-pohjoistuulen-aarella/>

Pulkkinen, Risto & Lindfors, Stina. *Suomalaisen kansanuskon sanakirja*. Gaudeamus, Tallinna, 2016.

Reitala, Aimo. Akseli Gallen-Kallela (1865–1931) Kansallisbibliografia, 16.9.1997 (päivitetty 20.6.2019) <https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/3194>

Reitala, Aimo. Victor Westerholm (1860–1919) Kansallisbibliografia, 30.7.2007 (päivitetty 23.9.2015) <https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/4160>

Saarinen, Jarno. *Arvostelu: Suotana – Land Of The Ending Time*. Metalliluola, 22.5.2018. Metalliluola. <https://metalliluola.fi/suotana-land-of-the-ending-time-2018/>

Saloniemi, Olli-Pekka. *Satanisti, viikingit ja kansallisromantikot - Norjalaisen 1990-luvun black metallin diskurssien representaatioita levynkansissa*. Graafisen suunnittelun Pro gradu, Lapin yliopisto, Taiteiden tiedekunta, 2013.
https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/60539/Saloniemi_Olli-Pekka_gradu_2013.pdf?sequence=2

Sarje, Kimmo. *Romantiikka ja Postmoderni*. Valtion painatuskeskus, Helsinki, 1989.

Seppä, Anita. *Kuvien tulkinta – Menetelmäopas kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin tulkitsijalle*. Gaudeamus, Tampere, 2012.

Seppänen, Janne. *Valokuva, materiaalisuus, representaatio*. Media ja viestintä 37, 2014.

Seppänen, Janne. *Visuaalinen kulttuuri – Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle*. Vastapaino, Keuruu, 2005.

Siikala, Anna-Leena. *Itämerensuomalaisten mytologia*. 5. painos. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 2009.

Sorola, Kimmo. *Arvostelu: Sonata Arctica – Talviyö*. Imperiumi, 5.9.2019.
<https://www.impe.fi/reviews/1/20212>

Säynekoski, Marko. Arvostelu: *Wintersun – Wintersun*. Soundi, 26.5.2007.

<https://www.soundi.fi/levyarviot/wintersun-wintersun/>

Tervo, Ville. *Levykansitaiteen digitoituminen - Musiikkipakkausten formaattimuutosten tarkastelua digitoitumisen näkökulmasta*. Viestinnän koulutusohjelman opinnäyte, Tampereen ammattikorkeakoulu, 2010.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14512/Tervo_Ville.pdf?sequence=2

Tiitta, Allan 2002. *Suomalaisen maiseman hahmottuminen*. Teoksessa *Suomalainen maisema – Maisemantutkimuksen näkökulmia*. Kansalliskirjaston gallerian julkaisuja NRO 1. Toim. Pitkäranta Inkeri, Rahikainen Esko. Vammalan kirjapaino Oy, Helsinki, 2002.

Ustunol, Serhan. *Suotana interview*. Metalheads Forever, 7.1.2017. <https://mhfmag.com/interviews/suotana-interview/>

Vain, GRIMM gent. *Interview: Wolfhear*. GRIMM gent, 28.2.2017.

<https://www.grimmgent.com/interviews/wolfheart/>

Vallangi, Neelima. *The unsolved mystery of Skeleton Lake*. BBC, 6.6.2021.

<https://www.bbc.com/travel/article/20210705-the-unsolved-mystery-of-skeleton-lake>

Waenerberg, Annika. *Pekka Halonen (1865–1933)* Kansallisbibliografia, 28.2.2001.

<https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/3387>

Weaver, James. *Now treading globally: Finnish metal music! This is Finland*, 2015.

<https://finland.fi/arts-culture/now-trending-globally-finnish-metal-music/>

Verkkoaineistot

Discogs -sivusto: Kristian Wåhlin. <https://www.discogs.com/artist/630115-Kristian-W%C3%A5hlin>

Elävän perinnön wikiluettelo: Metallimusiikki.

<https://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi/wiki/Metallimusiikki>

Ensiferumin kiertuekartta. Setlist-fm -sivusto. <https://www.setlist.fm/stats/concert-map/ensiferum-43d68317.html>

Ensiferumin Spotify -tilasto. Ensiferumin Instagram -julkaisu 11.12.2021.

Eurooppalainen maisemayleissopimus 10.03.2006. Finlex.

<https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2006/20060014>

Gyula Havancsak, kotisivut. <https://havancsak-art.com/>

HANGING GARDEN - Tales from the Skeleton Lake – pt1. Lifeforce Recordsin YouTube -video. 22.3.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=IldTidXYIsY>

Hanging Gardenin kiertuekartta. Setlist-fm -sivusto. <https://www.setlist.fm/stats/concert-map/suotana-4bc8a392.html>

Hanging Gardenin Spotify -tilasto. Hanging Gardenin Instagram -julkaisu 7.12.2021.

Heino Brand, kotisivut. <https://www.heinobrand.com/>

Marko Laine, kotisivut. <https://www.artstation.com/vaaksi>

Nordic Metal -sivusto: Black Sun Aeon. <https://www.nordicmetal.net/band/black-sun-aeon/>

Nuukio Lakeland -sivusto. <https://www.nuukiolakeland.fi/>

Simo Räsänen, kotisivut. <https://www.artstation.com/artwork/XnaVBR>

Sonata Arctica - *Title & Artwork of 'Talviyö' (OFFICIAL TRAILER #2)*. Nuclear Blast Recordsin YouTube -video. 31.7.2019. <https://www.youtube.com/watch?v=1pKuMTE89aA>

Sonata Arctican seuraajamäärä. Sonata Arctican Facebook -sivu 31.10.2022.

Sonata Arctican Spotify -tilasto. Sonata Arctican Instagram -julkaisu 2.12.2021.

StormArts, kotisivut. <https://stormarts.fi/projects/wolfheart>

Suotanan kiertuekartta. Setlist-fm -sivusto. <https://www.setlist.fm/stats/concert-map/suotana-4bc8a392.html>

Suotanan seuraajamäärä. Suotanan Facebook -sivu 31.10.2022.

Suotanan Spotify -tilasto. Suotanan Instagram -julkaisu 17.12.2021.

The Metal Archives -sivusto: Janica Lönn. https://www.metal-archives.com/artists/Janica_L%C3%B6nn/11396

Wikipedia: Heavy metal genres. https://en.wikipedia.org/wiki/Heavy_metal_genres

Wikipedia: Ensiferum. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Ensiferum>

Wikipedia: Hanging Garden. https://fi.wikipedia.org/wiki/Hanging_Garden

Wikipedia: Sonata Arctica. https://fi.wikipedia.org/wiki/Sonata_Arctica

Wikipedia: Suotana. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Suotana>

Wikipedia: Wintersun. <https://en.wikipedia.org/wiki/Wintersun>

Wikipedia: Wintersun -albumi. [https://en.wikipedia.org/wiki/Wintersun_\(album\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Wintersun_(album))

Wikipedia: Wolfheart. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Wolfheart>

WINTERSUN - The Forest Seasons: Album Artwork (OFFICIAL INTERVIEW). Nuclear Blast Recordsin YouTube -video. 19.7.2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=QuOQSSUFc6I>

WINTERSUN - The Forest Seasons: Inspirations (OFFICIAL INTERVIEW). Nuclear Blast Recordsin YouTube -video. 20.7.2017. <https://www.youtube.com/watch?v=5q06k-sB3Gc>

Wintersunin kiertuekartta. Setlist-fm -sivusto. <https://www.setlist.fm/stats/concert-map/wintersun-5bd68314.html>

Wolfheartin kiertuekartta. Setlist-fm -sivusto. <https://www.setlist.fm/stats/concert-map/wolfheart-6bda3a52.html>

Kuva-aineistot

Ensiferum – *From Afar*, 2009. Kristian Wåhlin. Wikipedia.

https://fi.wikipedia.org/wiki/From_Afar

Ensiferumin kiertuekartta. Setlist-fm-sivusto. <https://www.setlist.fm/stats/concert-map/ensiferum-43d68317.html>

Hanging Garden – *Skeleton Lake*, 2021. Marko Laine. Bandcamp.

<https://hanginggarden.bandcamp.com/album/skeleton-lake>

Imatra talvella. Akseli Gallen-Kallela, 1893. Kansallisgalleria.

[https://www.kansallisgalleria.fi/fi/search?category=artwork&hasImage=true&titles\[\]=Imatra%20talvela](https://www.kansallisgalleria.fi/fi/search?category=artwork&hasImage=true&titles[]=Imatra%20talvela)

Lumisia männyntaimia. Pekka Halonen, 1899. Kansallisgalleria.

<https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/494188>

Näköala Haminalahdelta. Ferdinand von Wright, 1853. Kansallisgalleria.

<https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/392139>

Näköala Pyynikiltä. Helmi Biese, 1900. Hovingin kokoelma, Kansallisgalleria.

<https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/614144>

Revontulet. Anders Fredrik Skjöldebrand ja painaja Charles Deléen & J. G. Forsgren.

1.4.1799. Historian kuvakokoelma, Museovirasto.

<https://finna.fi/Record/museovirasto.6CF1524413CCB214D00841B7FA367933>

Sonata Arctican kiertuejulistte. Reuters Music and Photography. Sonata Arctican Facebook -julkaisu 9.19.2019.

Sonata Arctican promootiokuva. Reuters Music and Photography. Sonata Arctican Facebook -julkaisu 3.9.2019.

Sonata Arctican Spotify -tilasto. Sonata Arctican Instagram -julkaisu 2.12.2012.

Sonata Arctica – *Talviyö*, 2019. Onni Wiljami Kinnunen. Sonata Arctican Facebook -julkaisu 5.9.2020.

Suotana – *Land of the ending time*, 2018. Simo Räsänen. Suotanan Facebook -julkaisu, 25.5.2018.

Suotanan promootiokuva. Toni Pallari. Suotanan Facebook -julkaisu, 15.2.2018.

Talvimaisema Kinahmista. Pekka Halonen, 1923. Alfred Kordelinin Säätiön talletuskokoelma, Kansallisgalleria. <https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/400442>

Talvimaisema Savosta auringonlaskun aikaan. Ferdinand von Wright, 1848. Kansallisgalleria. <https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/391138>

Vallinkoski. Victor Westerholm, 1913. Antellin kokoelmat, Kansallisgalleria. <https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/397975>

Wintersun – *The Forest seasons*, 2017. Gyula Havancsak & Jari Mäenpää. Wintersunin Facebook -julkaisu, 21.7.2018.

Wintersun – *Wintersun*. Kristian Wåhlin, 2004. Wintersunin Facebook -julkaisu, 13.9.2019.

Wolfheartin kiertuekartta. Setlist-fm -sivusto. <https://www.setlist.fm/stats/concert-map/wolfheart-6bda3a52.html>

Wolfheartin promootiokuva. Janica Lönn. StormArts. <https://stormarts.fi/projects/wolfheart>

Wolfheart – *Winterborn*, 2013. Heino Brand. Wikipedia. [https://fi.wikipedia.org/wiki/Winterborn_\(albumi\)](https://fi.wikipedia.org/wiki/Winterborn_(albumi))